

Muqeddes Kitab

Tewrat 6-qisim

«Yeshua»

© Muqeddes Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyghurche Kalam Terjimisi»

Tewrat 6-qisim

«Yeshua»

(Yeshua peyghemberning kitabi)

Kirish söz

Arqa körünüş

Israil xelqi Misirdin chiqip, chöl-bayawanda qiriq yil her jayda sergerdanliq turmushini kechürgendin kéyin Xuda ulargha teqdim qilishqa «wede qilghan zémin»gha kirishke teyyar turidu. Musa peyghember wapat bolup, u öz ornini bésishqa qoyghan Yeshua xelqni shu zémingha bashlap kirish aldida turatti. Musa eslide Xudaning Yeshuaning yétekchilikide qilmaqchi bolghan karametlirini tekitlesh üçün uning ismini Hoshiya (nijat-qutquzush)din Yeshuagha (Perwerdigar nijat-qutquzushtur dégen menide) özgertkenidi. Yeshua xelqge bashlamchi bolghanda seksen yashqa kirgen bolsimu, yenila küchlük, tolimu saghlam adem idi. U peyghember bolup, özi Xudaning söz-kalamini xelqge yetküzidu (mesilen, 23- we 24-babni körüng).

Mezkur kitabtin, Xudaning wedilirining emelge ashurulghanliqini körüpla qalmay, yene Uning qanun emrlirining Yeshua arqiliq beja keltürülginini we Uning ehdisini toluq tutmasliqi tüpeylidin Israillargha bergen agahlirini ularning béshigha chüshürgenlikini körimiz.

Kitabtiki köpinche mezmun Israilning Qanaaniylarning yette qebilisi bilen bolghan jenglirining tarixidur. Xuda eslide Israilni shu qebililerni yoqitishi kérek, dep békitkenidi; buning sewebi üstide «Misirdin chiqish»tiki «qoshumche söz»imizde azraq toxtilimiz.

Ushbu tarixta Xudaning wedilirige tayinishning muhimliqi tekitlinidu. Bundaq iman-ishench bu tarixta xatirilengen Israilning ghelibiliri we «tebiyy möjiziler»ge achquchtur. «Tebiiy möjiziler» déginimizge misal, Yérixoning sépillirining yiqilishi yer tewresh bilen bolghan bolushi mumkin; lékin bu «tebiyy weqe» del Israil Perwerdigardin medet tilep nida qilghan deqiqidila yüz bergen. Yeshua Perwerdigargha Israilning ghalib kélishi üçün jeng waqtini uzartip bergeysen dep nida qilghan waqtida yüz bergen möjize Muqeddes Kitabta xatirilengen barliq möjiziler ichide eng chong dairilik bolushi mumkin — chünki Xuda quyash we ayni asmanda toxtitidu. Buni бүгүнкү заманда биз «Xuda shu ishni qilish üçün yer sharining aylinishini toxtatqan bolsa kérek» déyishimiz mumkin, lékin bu Uning shu möjizini qandaq yaratqanliqigha nisbeten héchqandaq chüshendürüsh hésablanmaydu, elwette!

Arxéologiyilik ispatlar

«Yeshua» dégen kitabning köp tarixiy we jughrapiyilik tepsilatiri, mesilen hetta bezi kichik yéza-kentlerning namliri yéqindiki 200 yilliq arxéologiyilik tépilmilar bilen testiqlanghan.

«Yeshua»

Xeritiler

Oqurmenlarning mezkur kitabning köp tepsilatleri, bolupmu jughrapiyilik tepsilatlarini obdanraq chüshinishi üçün xeritilerni körsun. Ushbu kitabta tilgha élinghan qedimki zamandiki köp sheherler, hetta kent-qishlaqlar arxéologiyilik tekshürüşler arqiliq tépilghan bolsimu, ularning bezilirining nege jaylashqini téxi namelum.

Mezmun: —

1-bab	Xudaning Yeshuani Musaning orun basarliqigha békitip, uninggha wezipe tapshurushi
2-5-bab	Zémingha kirish
6-12-bab	Zéminni igilesh
13-22-bab	Zéminning chek tashlinip, 12 kebilige teqsim qilinishi
23-24-bab	Yeshuaning xelqge axirqi agah-jékileshliri; uning ölümü we depne qilinishi

.....

Yeshua

Perwerdigarning Yeshua peyghemberni chaqirishi, uningga weziye tapshurushi

1¹ We Perwerdigarning quli bolghan Musa wapat bolghandin kéyin shundaq boldiki, Perwerdigar Musaning xizmetkari, Nunning ogli Yeshuagha söz qilip mundaq dédi: —
² Méning qulum Musa wapat boldi. Emdi sen qozghilip, bu xelqning hemmisini bashlap Iordan deryasidin ötüp, Men ulargha, yeni Israillargha teqdim qilidighan zémingha kirgin.³ Men Musagha éytqinimdek, putunglarning tapini qeyerge tegken bolsa, shu jayni silerge berdim;
⁴ chégranglar chöl-bayawandin tartip Liwanghiche, Hittiyarlarning zéminini öz ichige élip, Efrat deryasidin kün pétishtiki Ottura Déngizghiche bolidu.⁵ Séning barliq hayat künliringde héchkim sanga qarshi turalmaydu. Men Özüm Musa bilen bille bolghandek séning bilen bille bolup, séni hergiz tashliwetmeymen.⁶ Sen jür'etlik we qeyser bolghin; chünki sen bu xelqni Men ata-bowilirigha bérishke qesem bilen wede qilghan zémingha mirasxor qilip igilitisen.⁷ Méning qulum Musa sanga buyrughan barliq qanungha emel qilishqa köngül bölüp, qet'iy jür'etlik we tolimu qeyser bolghin; sen qeyergila barsang ishliring ghelibilik bolushi üçün uningdin ya ong ya solgha chetnep ketme;⁸ bu qanun kitabini öz aghzingdin néri qilmay, uning ichide pütülgenning hemmisini tutup, uni kéche-kündüz zikir kilip oyla; shundaq qilsang yolliringda ghelibilik bolup, özüng ronaq tapisen.⁹ Mana sanga: — Jür'etlik we qeyser bol, dep buyrughanidimghu? Shunga héch wehimige chüshme, yüreksiz bolma; chünki qeyerge barsang Perwerdigar Xudaying sen bilen birgidur.

Yeshuaning xelqni Qanaangha kirip jeng qilishqa teyyarlishi

¹⁰ Shuning bilen Yeshua xelqning bashlirigha buyrup: —
¹¹ Siler chédirgahtin ötüp xelqge: — Özünglar üçün ozuq-tülük teyyar qilinglar, chünki üç kün toshqanda siler Iordan deryasidin ötüp Perwerdigar Xudayinglar silerge béridighan zéminni igilesh üçün kirisiler, — denglar, dédi.
¹² Yeshua Rubenler bilen Gadlar we Manassehning yérim qebilisige söz qilip: —
¹³ Xudaning quli bolghan Musaning silerge buyrup: — Perwerdigar Xudayinglar silerge aramliq ata qilip bu zéminni silerge bergen, dep éytqinini ésinglarda tutunglar.¹⁴⁻¹⁵ Xotun bala-cha-

1:1 «We Perwerdigarning quli bolghan Musa wapat bolghandin kéyin...» — mushu jümle «we» dégen söz bilen bashlinip, «Yeshua» dégen kitabning «Qanun Sherhi» dégen kitab bilen zich baghlanghanliqini körsitidu. «Qan.» 34:12-ayetni körtüng.

1:1 Qan. 1:38; 34:5

1:2 «Méning qulum Musa wapat boldi» — oqurmenlarning éside barki, Musa taghqa chiqip Xudaning huzurida yalghuz ölgén we Xuda teripidin depne qilinghan. Héchkim bu ishlargha köz guwahchi bolmighanidi («Qan.» 34:5-6).

1:3 Qan. 11:24; Ye. 14:9

1:4 «Ottura Déngizghiche...» — ibraniy tilida «Ulugh Déngizghiche...».

1:5 Qan. 31:6, 8; Ibr. 13:5, 6

1:6 Qan. 31:23

1:7 «...qet'iy jür'etlik we tolimu qeyser bolghin» — herqandaq kishi Xudaning emrlirige asasen barliq xelqge yétekchilik qilip, xelqning ishlirini idare qilish üçün intayin jür'etlik bolushi kérek.

1:7 Qan. 5:32; 28:14

1:8 «kitabtki bu qanun kitabi» — (yaki «muqeddes qanundiki bu kitab» yaki «kitabtki bu qanun») — yaki «Qanun Shérhi» yaki «Musa peyghemberning besh kitabini» (yeni «Yaritilish», «Misirdin Chiqish», «Lawiyar» «Chöl-bayawandiki seper», shundaqla «Qanun Shérhi»ni) körsitidu.

1:8 Zeb. 1:2

1:13 «Perwerdigar Xudayinglar .... bu zéminni silerge bergen, dep éytqinini ésinglarda tutunglar» — Musa peyghemberning «Xuda... silerge aramliq ata qilip bu zéminni silerge bergen» dégen sözliri mushu ikki yérim qebiling Iordan deryasining sherq teripidin özliri üçhün baldurla yer-zémin igiligenlikini körsitidu. Xelq hazir deryadin ötüp gherbiy tereptiki zéminni igileshke kiridu. Musa peyghemberning bu sözliri «Qan.» 3:18-20de tépilidu.

qanglar we charpayliringlar Musa özi silerge teqsim qilghan, Iordan deryasining bu teripidiki zéminda qalsun, lékin aranglarda qanchilik batur palwan bolsanglar, siler öz qérindashliringlarning aldida septe turup ulargha yadrem béríp jeng qilinglar; taki Perwerdigar Xudayinglar qérindashliringlarga silerge ata qilghinigha oxshash aram ata qilip, qérindashliringlarga u ulargha miras qilip bérídighan zéminni igiletgüche shundaq qilinglar. Andin siler teweliklinglar bolghan zéminni, yeni Xudaning quli bolghan Musa silerge teqsim qilghan, Iordan deryasining kün chiqish teripidiki bu zéminni igilesh üçün qaytip béringlar, — dédi.

¹⁶ Ular Yeshuagha jawab béríp: — Sen bizge emr qilghanning hemmisige emel qilimiz, sen bizni qeyerge ewetseng, shu yerge barimiz. ¹⁷ Biz hemme ishta Musaning sözige qulaq salghinimizdek sanga qulaq salimiz; birdinbir tilikimiz, Perwerdigar Xudaying Musa bilen bille bolghandek séning bilenmu bille bolghay! ¹⁸ Kimki séning emringge itaetsizlik qilip, sen bizge buyrugan herqandaq sözliringge qulaq salmisa, öltürüldü! Sen peqetla jür'etlik we qeyser bolghin, — dédi.

Charlighuchilarni ewetish

2¹ Andin kéyin Nunning oghli Yeshua ikki charlighuchini Shittimdin ewetip ulargha: — Siler béríp u zéminni, bolupmu Yérixo shehirini charlap kélinglar, dédi. Shuning bilen ular u yerge béríp, Rahab atliq bir pahishining öyige kirip qondi. ² Lékin birsí kélip Yérixo padishahigha: — Bügün kéche Israillardin birnechche kishi bu zéminni charlighili keptu, dep xewer yetküzdi.

³ Shuning bilen Yérixo padishahi Rahabning qéshigha adem ewetip: — Séning qéshinggha kélip, öyüngge kirgen shu kishilerni bizge tapshurup bergin, chünki ular bu zéminning her yérini paylighili keptu, — dédi.

⁴ Lékin u ayal u ikki kishini élip chiqip yoshurup qoyghanidi; u jawab béríp: — Derweqe bu kishiler méning qéshimgha keldi, lékin men ularning nedin kelgenlikini bilmidim; ⁵ qarangghu chüshüp, qowuqni étidighan waqit kelgende shundaq boldiki, bu ademler chiqip ketti. Men ularning qeyerge ketkinini bilmeymen. Ularni tézdin qoghli sanglar, choquq yétishiwalisiler, — dédi.

⁶ Lékin u ayal ularni ögzige élip chiqip, ögzining üstide retlep yéyip qoyghan zighir paxallirining astigha yoshurup qoyghanidi. ⁷ U waqitta ularning keynidin izdep qoghlighuchilar Iordan deryasining yoli bilen chiqip derya kéchiklirigiche qoghlap bardi. Ularni qoghlighuchilar sheherdin chiqishi bilenla, sheherning qowuqi taqaldi.

⁸ Shu waqitta, u ikkiylen téxi uxlashqa yatmighanidi, Rahab ögzige chiqip ularning qéshigha béríp ⁹ ulargha: — Perwerdigarning bu zéminni silerge miras qilip bergenlikini, shundaqla silerdin bolghan wehimenglar bizlerge chüshüp, bu zémindikilerning hemmisi aldinglarda halidin kétey déginini bilimen; ¹⁰ chünki biz siler Misirdin chiqqininglarda Perwerdigarning aldinglarda Qizil Déngizni qorutqanliqini, shundaqla silerning Iordan deryasining u teripidiki Amoriylarning ikki padishahi Sihon bilen Ogni qandaq qilghanliqinglarni, ularni mutleq yocatqanliqinglarni angliduq. ¹¹ Buni anglap yürükimiz su bolup, silerning sewebinglardin herqaysimizning rohi chiqip ketti. Chünki Perwerdigar Xudayinglar bolsa yuqirida, asmanlarning hemde töwende yerning Xudasidur. ¹²⁻¹³ Emdi silerdin ötünimenki, men silerge körsetken himmitim üçün silermu méning atamning jemetige himmet qilishqa Perwerdigarning nami bilen manga qesem qilinglar, shundaqla ata-anamni, aka-uka, acha-singil qérindashlirimni we ular-

1:14-15 «bu terep» — deryaning sherq teripi, hazirqi Suriye zéminini körsitidu.

2:10 Mis. 14:21; Chöl. 21:24, 34; Ye. 4:23

2:11 Qan. 4:39

«Yeshua»

gha tewe barliqigha chéqilmasliqlar, jénimizni tirik qaldurup, ölümdin qutquzushunglar toghrisida manga bir kapalet belgisini béringlar, — dédi.

¹⁴ Ikkiylen uninggha: — Eger sen bu ishimizni ashkarilap qoymisang, siler jéniglardin ayrilsanglar, bizmu jénimizdin ayrilghaymiz! Shuningdek shundaq boliduki, Perwerdigar bizge bu zéminni ige qilghuzghanda, biz jezmen silerge méhribanlarche we semimiy muamilide bolimiz, dédi.

¹⁵ Shuning bilen ayal ularni penjiridin bir tana bilen chüshürüp qoydi (chünki uning öyi sheharning sépilida bolup, u sépilning üstide olturatti).

¹⁶ Ayal u ikkisige: — Qoghlig'huchilar silerge uchrup qalmasliqi üçün, taghqa chiqip, u yerde üç kün yoshurunup turunglar; qoghlig'huchilar sheherge qaytip kelgendin kéyin, andin siler öz yolunglarga mangsanglar bolidu, — dédi.

Yéríxo shehiridiki qosh qatlamliq sepiller «Ye.» 2:15

¹⁷ Ikki ayalgha: — Eger sen bizning déginimizdek qilmisang, sen bizge qilghuzghan qesemdin xalas bolimiz: — ¹⁸ Mana, biz zémingha kirgen chaghda, sen bizni chüshürüshke ishletken bu qizil tanini penjirige baghlap qoyghin; andin ata-anangni, aka-uka qérindashliringni, shundaqla atangning barliq jemetidikilerni öyüngge, özüngge yighip jem qilghin. ¹⁹ Shundaq boliduki, öyüngning ishikliridin tashqirigha chiqqan herkimining qéni öz bëshida bolidu; biz uninggha mes'ul emesmiz; lékin biraw öyüngde sen bilen bille bolghan birsining üstige qol salsa, undaqa uning qéni bizning bëshimizgha chüshkey! ²⁰ Eger sen bu ishimizni ashkarilap qoysang, sen bizge qilghuzghan bu qesemdin xalas bolimiz, — dédi.

²¹ Rahab jawab béríp: — Silerning déginginlerde bolsun dep, ularni yolgha sélíp qoydi. Ular ketkendin kéyin, ayal penjirige u qizil tanini baghlap qoydi.

²² U ikkisi u yerdin ayrilip, taghqa chiqip, qoghlighuchilar sheherge qaytip ketküche u yerde üch kün turdi. Qoghlighuchilar yol boyidiki hemme yerni izdepmu ularni tapalmidi. ²³ Andin bu ikkisi taghdin chüshüp, qaytip mangdi; ular deryadin ötüp, Nunning oghli Yeshuaning qéshigha kélip, bëshidin kechürgenlirining hemmisini uninggha dep berdi. ²⁴ Ular Yeshuagha: — Perwerdigar derweqe barliq zéminni qolimizgha tapshurdi; zéminda turuwatqanlarning hemmisi bizning tüpeylimizdin rohi chiqip ketti, — dédi.

Israilning Iordan deryasidin ötüshi

3¹ Yeshua etisi tang seherde turup, pütkül Israil bilen Shittimdin ayrilip Iordan deryasigha keldi; ular deryadin ötküche shu yerde bargah tikip turdi. ² Üch kün toshup, serdarlar chédirgahtin ötüp, ³ xelqge emr qilip: — Siler Perwerdigar Xudayinglarning ehde sanduqini, yeni Lawiylarning uni kütürüp mangghinini körgen haman, turghan ornunglardin qozghilip, ehde sanduqining keynidin egiship ménginglar. ⁴ Lékin uning bilen silerning ariliqinglarda ikki ming gez ariliq qalsun; qaysi yol bilen mangidighininglarni bilishinglar üçün, uninggha yéqinlashmanglar; chünki siler ilgiri mushu yol bilen méngip baqmighansiler, — dédi.

⁵ Yeshua xelqge: — Özüglarni pak-muqeddes qilinglar, chünki ete Perwerdigar aranglarda möjize-karametlerni körsitidu, — dédi. ⁶ Andin Yeshua kahinlarga: — Ehde sanduqini kütürüp xelqning aldida deryadin ötünglar, dep buyruwidi, ular ehde sanduqini élip xelqning aldida mangdi.

⁷ Perwerdigar Yeshuagha söz qilip: — Hemme Israilning Méning Musa bilen bille bolghinimdek, séning bilenmu bille bolidighanliqimni bilishi üçün bügündin étibaren séni ularning neziride chong qilimen. ⁸ Emdi sen ehde sanduqini kütürgen kahinlarga: — Siler Iordan deryasining süyining boyigha yétip kelgende, Iordan deryasi ichide turunglar, — dégin, — dédi.

⁹ Yeshua Israillarga: — Bu yaqqa kélinglar, Perwerdigar Xudayinglarning sözini anglanglar, dédi.

¹⁰⁻¹¹ Andin Yeshua: — Mana, siler shu ish arqiliq menggülük hayat Tengrining aranglarda ikenlikini, shundaqla Uning silerning aldinglardin Hittiyar, Girgashiyar, Amoriylar, Qanaaniylar, Perizziylar, Hiwiylar, Yebusiylarni heydiwétidighanliqini bilisiler — pütkül yer-zéminning igisining ehde sanduqi silerning aldinglarda Iordan deryasi ichidin ötküzüldi. ¹² emdi Israilning qebililiridin on ikki ademni tallanglar, herqaysi qebilidin birdin bolsun; ¹³ shundaq boliduki, pütkül yer-zéminning Igisi bolghan Perwerdigarning ehde sanduqini kütürgen kahinlarning tapini Iordan deryasining süyige tegkende, Iordan deryasining süyi, yeni bash éqinidin éqip kelgen sular üzüp tashlinip, derya kütürülüp döng bolidu, — dédi.

¹⁴ Emdi shundaq boldiki, xelq chédirliridin chiqip Iordan deryasidin ötmekchi bolghanda, ehde sanduqini kütürgen kahinlar xelqning aldida mangdi; ¹⁵ ehde sanduqini kütürgüchiler Iordan deryasigha yétip kélip, putliri sugha tégishi bilenla (orma waqtida Iordan deryasining süyi deryaning ikki qirghiqidin téship chiqidu), ¹⁶ yuqiri éqindiki sular xéli yiraqtila, Zaretanning yénidiki Adem shehirining yénida toxtap, döng boldi; Arabah tüzlenglik boyidiki déngizgha, yeni «Shor Déngizi»gha éqip chüshüwatqan kéyinki éqimi üzülüp qaldi; xelq bolsa Yérixo shehirining udulidin deryadin ötüp mangdi. ¹⁷ Pütkül Israil quruq yerni dessep, barliq xelq Iordan

3:7 Ye. 1:5

3:13 Zeb. 114:3

3:14 Ros. 7:45

3:15 1Tar. 12:16

3:16 «Adem shehiri» — «Adem» sheherning nami. «Shor déngizi» — hazir «Ölük Déngiz» dep atilidu.

deryasidin pütünley ötüp bolghuchilik, Perwerdigarning ehde sanduqini kötürgen kahinlar Iordan deryasining otturida quruq yerde mezmur turdi.

Deryadin ötkenliki xatirilesh

4¹ Pütkül xelq Iordan deryasidin tamamen ötüp bolghanda, Perwerdigar Yeshuagha söz qilip: —
² Xelqning arisidin on ikki ademni tallighin, her qebilidin birdin adem bolsun, ³ ulargha: — Siler Iordan deryasining otturididin, kahinlarning putliri mezmur turghan jaydin on ikki tashni élip, ularni kötürüp kélip özünglar bugün kéche bargah tikidighan yerge qoyunglar, dégin, dédi.

⁴ Shuning bilen Yeshua her qebilidin birdin ademni, yeni Israillar arisidin tallighan on ikki kishini chaqirdi; ⁵ andin Yeshua ulargha: — Siler Iordan deryasining otturisigha chüshüp Perwerdigar Xudayinglarning ehde sanduqining aldigha béríp, Israilning on ikki qebilisining sanigha mas halda birdin tashni élip mürenglerge qoyunglar. ⁶ Chünki bu aranglarda bir esletme-belge bolidu; kelgüsida baliliringlar: — Bu tashlarning silerge néme ehmiyiti bar? — dep sorap qalsa, siler ulargha: —

⁷ Iordan deryasining suliri Perwerdigarning ehde sanduqining aldida üzüp qoyuldi; ehde sanduqi Iordan deryasidin ötküzülgende Iordan deryasining suliri üzüp qoyuldi; shunga bu tashlar Israillargha menggülik bir esletme-belge bolidu, — dep jawap bérísiler.

⁸ Shuning bilen Israillar Yeshua ulargha buyrughandek qildi. Perwerdigarning Yeshuagha qilghan emri boyiche Israilning qebililirining sanigha muwapiq Iordan deryasining otturididin on ikki tashni élip, qonidighan jaygha kötürüp béríp, shu yerde qoyup qoydi.

⁹ Buningdin bashqa Yeshua Iordan deryasining otturida ehde sanduqini kötürgen kahinlarning putliri mustehkem turghan jayda on ikki tashni tiklep qoydi. Bu tashlar bolsa бүгүнгиче shu yerde turidu.

¹⁰ Perwerdigar Yeshuagha xelqqa éytishqa tapilighan barliq ishlar orunlanghuchilik, yeni Musa eslide Yeshuagha buyrughanlirining hemmisi beja keltürülgüche, ehde sanduqini kötürgen kahinlar Iordan deryasining otturida toxtap turdi. Xelq shu yerdin tézdin ötüwatatti. ¹¹ Shundaq boldiki, barliq xelq tamamen ötüp bolghanda, Perwerdigarning ehde sanduqi bilen kahinlar xelqning aldidin ötti. ¹² Rubenler bilen Gadlar we Manassehning yérím qebilisidikilermu Musaning ulargha buyrughinidek septe tüzüp Israillarning aldida deryadin ötti. ¹³ jemi bolup qiriq mingche qorallangan kishi Perwerdigarning aldidin ötüp, Yérixo tüzlemlikliroge kélip, jeng qilishqa teyyar turdi.

¹⁴ U küni Perwerdigar Yeshuani pütkül Israilning neziride chong qildi; ular uning pütün ömrinde Musadin qorqqandek uningdinmu qorqti.

¹⁵ Perwerdigar Yeshuagha söz qilip: —

¹⁶ Höküm-guwahliq sanduqini kötürgen kahinlarga: — Iordan deryasidin chiqinglar, dep buyrughin, dédi.

¹⁷ Shunga Yeshua kahinlarga: — Iordan deryasidin chiqinglar, dep buyrudi. ¹⁸ Shundaq boldiki, Perwerdigarning ehde sanduqini kötürgen kahinlar Iordan deryasining otturididin chiqip,

4:1 Ye. 3:12

4:7 Ye. 3:13

4:12 «...Musaning ulargha buyrughinidek septe tüzüp,...» — yaki «Musaning ulargha buyrughinidek qoral-yaraghlarni kötürüp,...».

4:12 Chöl. 32:20, 29

4:14 Ye. 3:7

4:16 «Höküm-guwahliq sanduqi» — mushu yerde «höküm-guwahliq» Xudaning Israilgha bolghan tüp emrlirini, shundaqla uning Israil bilen bolghan ehdisini körsitidu; Xudaning muqeddes mahiyiti we xarakteri shu emrlerde ayan qilinghachqa, «höküm-guwah» depmu atilidu. Oqurmenlerge ayanki, shu emrlar ehde sanduqi ichide saqlaqliq tash taxtaylar üstide pütüklük idi. Shunga bezide sanduq «höküm-guwahliq sanduqi», ibadet chédiri «höküm-guwahliq chédiri» dep atilidu.

putlirining tapini quruqluqni dessishi bilenla, Iordan deryasining süyi yene öz jayigha qaytip kélip, awwalqidek ikki qirghiqighiche téship éqishqa bashlidi.

¹⁹ Xelq bolsa birinchi aynning oninchi küni Iordan deryasidin ötüp, Yérixoning sherqining eng chet teripidiki Gilgalga kélip chédirgah tikti.

²⁰ Ular Iordan deryasidin alghach kelgen on ikki tashni bolsa, Yeshua ularni Gilgaldá tiklep qoydi; ²¹ andin Israillargha: — Kéyin baliliringlar öz atiliridin: — Bu tashlarning ehmiyiti néme, dep sorisa, ²² siler baliliringlarga mundaq uqturup qoyunglar: — «Israil ilgiri quruq yerni dessep Iordan deryasidin ötkénidi; ²³ chünki Perwerdigar Xudayinglar biz Qizil Déngizdin ötküche aldimizda uning sulirini qurutup bergendek, Perwerdigar Xudayinglar siler ötküche aldinglarda Iordan deryasining süyini qurutup berdi; ²⁴ yer yüzidiki barliq eller Perwerdigarning qolining qanchilik küchlüklükini bilsun, shundaqla silerning Perwerdigar Xudayinglardin hemishe qorqushunglar üçhün U shundaq qildi» — dédi.

5¹ Shundaq boldiki, Iordan deryasining gherb teripidiki Amoriylarning hemme padishahliri bilen déngizning yénidiki Qanaaniylarning hemme padishahliri Perwerdigarning Israillar ötüp ketküche ularning aldidin Iordan sulirini qandaq qurutup berginini anglighanda, yürekli su bolup, Israillarning sewebidin ularning rohi chiqay dep qaldi.

Yéngi bir dewrning sünnet qilinishi

² U waqitta Perwerdigar Yeshuagha söz qilip: — Sen chaqmaq tashliridin pichaqlarni yasap, Israillarni ikkinchi qétim xetne qilghin, dédi.

³ Shuning bilen Yeshua chaqmaq tashliridin pichaqlarni yasap, Israillarni «Xetnilik dönglükü»de xetne qildi. ⁴ Yeshuaning ularni xetne qilishining sewebi shu idiki, Misirdin chiqqan jengge yarighudek hemme erkekler Misirdin chiqqandin kéyin chöllükning yolida ölüp tügigenidi.

⁵ Chünki Misirdin chiqqan barliq xelq xetne qilinghan bolsimu, lékin Misirdin chiqip chöl-lükning yolida yürgen waqitta Israil arisida tughulghanlarning hemmisi xetnisiz qalghanidi;

⁶ Chünki eslide Perwerdigarning awazigha qulaq salmighan, Misirdin chiqqan xelq ichidiki jengge yarighudek barliq erkekler ölüp tügigüche Israillar qiriq yil chölde yürgenidi; Perwerdigar ulargha: — Silerni Men ata-bowiliringlarga bérishke qesem bilen wede qilghan zéminni, yeni süt bilen hesel aqidighan yurtni körgüchiler qilmaymen, dep qesem qilghanidi. ⁷ Lékin Perwerdigar ularning ornini basturghan ewladliri bolsa, yolda xetne qilinmighachqa, Yeshua özi ularni xetne qildi. ⁸ Barliq xelq xetne qilinip, saqayghuchilik chédirlirida, öz orunliridin chiqmay turdi.

⁹ U waqitta Perwerdigar Yeshuagha: — Bügün Men Misirning ar-nomusini üstünglardin yumilitiwettim, dédi. Shuning bilen u jaygha «Gilgal» dep nam qoyulup, taki bügüngiche shundaq atalmaqta.

¹⁰ Shuning bilen Israillar Gilgaldá chédir tikip turdi. Birinchi aynning on tötinchi küni axshimi Yérixo diyarining tüzlenglikliride «ötüp kétish héyti»ni ötküzdi. ¹¹ «Ötüp kétish héyti»ning eti-

4:23 Mis. 14:21

5:2 Mis. 4:25

5:3 «Xetnilik dönglükü» — ibraniy tilida «Gibéah haaralot».

5:6 Chöl. 14:23

5:9 «Misirning ar-nomusi» — bu némini körsitidu? Bizningche u mundaq üç jehetni öz ichige alidu: (1) sünnet qilinishi bilen ular butperes Misirliqlargha oxshimaydighan boldi, Xudaning ehdisige baghlanghan kishilerdin boldi («Yar.» 17:10-14ni köring); (2) Misirliqlar eslide ularni mazaq qilip: «ular chöl-bayawanda ölmey qalmaydu» dégen bolushi mumkin («Mis.» 32:12); ular wede qilinghan zémingha kirishi bilen bu mazaq sözi yoq bolatti; (3) Israillar hazir qulluqta qélis nomusluqudin azad bolghan. «Gilgal» — «yumilash» dégen menide.

5:10 Mis. 12:6

si ular shu yerning ashliq mehsulatlaridan yédi, jümlidin shu küni pétir nanlarni we qomachlar-ni yédi. ¹² Ular shu zéminning ashliq mehsulatlaridan yégendin kéyin, etisi «manna»ning chüshüshi toxtidi. Shu waqittin tartip Israillargha héch manna bolmidi; shu yilda ular Qanaan zéminining mehsulatlaridan yédi.

Yérixo shehirining üstidin ghelibe qilish

¹³ Emma Yeshua Yérixogha yéqin kelgende, bëshini kötürüp qariwidi, mana uning aldida sughurulghan qilichni tutup turghan bir adem turatti. Yeshua uning qéshigha béríp uningdin: — Sen biz tereptimu, yaki düshmenlirimiz tereptimu? — dep soridi.

¹⁴ U jawab béríp: — Yaq, undaq emes, belki Men Perwerdigarning qoshunlarining Serdari bolup keldim» — dédi.

Yeshua yerge düm yiqilip sejde qilip uninggha: — Rebbimning quligha néme tapshuruqliri barkin? dep soridi.

¹⁵ Perwerdigarning qoshunining Serdari Yeshuagha: — Putungdiki keshingni salghin, chünki sen turghan yer muqeddes jaydur, déwidi, Yeshua shundaq qildi.

6 ¹ Yérixo sépiling qowuq-derwaziliri Israillarning sewebidin mehkem étilip, héchkim chiqalmaytti, héchkim kirelmeytti.

² Perwerdigar Yeshuagha söz qilip: — Mana, Men Yérixo shehirini, padishahini hemde batur jengchilari qolunggha tapshurdum.

³ Emdi siler, yeni barliq jengchiler sheherni bir qétim aylinip ménginglar; alte küngiche her küni shundaq qilinglar. ⁴ Hemde yette kahin ehde sanduqining aldida qochqar münggüzidin étilgen yette burghini kötürüp mangsun; yettinchi küngiche kelgende siler sheherni yette qétim aylinisiler; kahinlar burghilarni chalsun. ⁵ Shundaq boliduki, ular qochqar burghilari bilen sozup bir awaz chiqarghinida, barliq kishiler burghining awazini anglap, qattiq tentene qilip towlisun; buning bilen sheherning sépilliri tégidin örülüp chüshidu, herbir adem aldigha qarap étilip kiridu, — dédi.

⁶ Shuning bilen Nunning oghli Yeshua kahinlarni chaqirip ulargha: — Siler ehde sanduqini kötürüp ménginglar; yette kahin Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yette qochqar burghisini kötürüp mangsun, dédi

⁷ U xelqge: — Chiqip sheherni aylininglar; qoralliq leshkerler Perwerdigarning ehde sanduqini aldida mangsun, dédi.

⁸ Yeshua buni xelqge buyrughandin kéyin, Perwerdigarning aldida yette qochqar burghisini kötürgen yette kahin aldigha méngip burghilarni chaldi; Perwerdigarning ehde sanduqi bolsa ularning keynidin élip méngildi. ⁹ Qoralliq leshkerler burgha chéliwatqan kahinlarning aldida mangdi; ehde sanduqining arqidin qoghdighuchi qoshun egiship mangdi. Kahinlar mangghach burgha chalatti.

¹⁰ Yeshua xelqge buyrup: — Men silerge: «Towlanglar» démigüche ne towlimanglar, ne awazinglarni chiqarmanglar, ne aghzinglardin héchbir sözmu chiqmisun; lékin silerge «Towlanglar» dégen künide, shu chaghda towanglar, — dégenidi.

¹¹ Shu teriqide ular Perwerdigarning ehde sanduqini kötürüp sheherni bir aylandi. Xalayıq ché-

5:11 Mis. 12:39; Law. 2:14

5:13 Mis. 23:23

5:14 «Yeshua yerge düm yiqilip sejde qilip...» — xéli roshenki, Yeshua bu zatni Xudaning süpitide dep bilip sejde qilghanda, u zat uni tosumidi. Kéyin (6:2) «Perwerdigarning qoshunining Serdari» bolghan shu zat Perwerdigardek sözleydu. Bu «Perwerdigarning Perishtisi» — Xudaning özi ashkarilishi bolup, yeni Mesihning Özidin bashqa héchkim emestur. «Yar.» 16:7ni we izahatni körüng.

5:14 Yar. 18:1-3; Mis. 23:20-22

5:15 Mis. 3:5

dirgahqa qaytip kélip, chédirgahda qondi.

¹² Etisi Yeshua tang seherde qopti, kahinlarmu Perwerdigarning ehde sanduqini yene kôtürdi;

¹³ Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yette qochqar burghisini kôtürgen yette kahin aldigha méngip toxtimay chélip mangatti; kahinlar mangghach burgha chalgghanda, qoralliq leshkerler ularning aldida mangdi, arqidin qoghdighuchi qoshun egiship mangdi.

¹⁴ Ikkinchi künimu ular sheherning etrapini bir qétim aylinip, yene chédirgahqa yénip keldi. Ular alte küngiche shundaq qilip turdi.

¹⁵ Yettinchi küni ular tang seherde qopup, oxshash halette yette qétim sheherning etrapini aylandi; peqet shu künila ular sheherning etrapini yette qétim aylandi. ¹⁶ Yettinchi qétim aylinip bolup, kahinlar burgha chalgghanda Yeshua xelqce: — Emdi towlanglar! Chünki Perwerdigar sheherni silerge tapshurup berdi! ¹⁷ Lékin sheher we uning ichidiki barliq nersiler Perwerdigargha mutleq atalghanliq üçün silerge «haram»dur; peqet pahishe ayal Rahab bilen uning pütün öyidkilerla aman qalsun; chünki u biz ewetken elchilirimizni yoshurup qoyghanidi. ¹⁸ Lékin siler qandaqla bolmisun «haram» dep békitilgen nersilerdin özünglarni tartinglar; bolmisa, «haram» qilinghan nersilerdin élishinglar bilen özünglarni haram qilip, Israilning chédirgahinimu haram qilip uning üstige apet chühürisiler. ¹⁹ Emma barliq altun-kümüş, mis we tömürdin bolghan nersiler bolsa Perwerdigargha muqeddes qilinsun; ular Perwerdigarning xezinisige kirgüzulsun, — dédi.

²⁰ Shuning bilen xelq towlishop, kahinlar burgha chaldi. Shundaq boldiki, xelq burgha awazini anglighinida intayin qattiq towliwidi, sépil tégidin örülüp chüshti; xelq uning üstidin ötüp, herbiri öz aldigha atlinip kirip, sheherni ishghal qildi. ²¹ Ular er-ayal bolsun, qéri-yash bolsun, qoy-kala we éshekler bolsun sheher ichidiki hemmini qilichlap yoqatti.

²² Yeshua u zéminni charlap kelgen ikki ademge: — Siler u pahishe xotunning öyige kirip, uninggha bergen qesimnglar boyiche uni we uninggha tewe bolghanlarning hemmisini élip chiqinglar, dédi.

²³ Shuning bilen ikki charlighuchi yash yigit kirip, Rahabni ata-anisi bilen qérindashlirigha qoshup hemme nersiliri bilen élip chiqti; ular uning barliq uruq-tughqanlirini élip kélip, ularni Israilning chédirgahining sirtigha orunlashturup qoydi. ²⁴ Xalayıq sheherni we sheher ichidiki hemme nersilerni ot yéqip köydürüwetti. Peqet altun-kümüş, mis we tömürdin bolghan qacha-qucha eswablarni yighip, Perwerdigarning öyining xezinisige ekirip qoydi.

²⁵ Lékin Yeshua pahishe ayal Rahabni, ata jemetidikilerni we uninggha tewe bolghanlirining hemmisini tirik saqlap qaldi; u бүгүнгиче Israil arisida turuwatidu; chünki u Yeshua Yérixoni charlashqa ewetken elchilerni yoshurup qoyghanidi.

²⁶ U chaghda Yeshua agah-bésharet bérıp: — Bu Yérixo shehirini qaytidin yasashqa qopqan kishi Perwerdigarning aldida qarghish astida bolidu; u sheherning ulini salghanda tunji oghlidin ayrilidu, sheherning qowuqlirini orunlashturidighan chaghda kichik oghlidinmu ayrilidu, — dédi.

²⁷ Perwerdigar Yeshua bilen bille idi; uning nam-shöhriti pütkül zémingha keng tarqaldi.

6:13 «kahinlar mangghach burgha chalgghanda, qoralliq leshkerler ularning aldida mangdi, arqidin qoghdighuchi qoshun egiship mangdi» — yaki «qoralliq ademler bolsa ularning aldida mangdi, arqidin qoghdighuchi qoshun egiship burgha chalgghach mangdi».

6:17 «Perwerdigargha mutleq atalghanliq üçün silerge haram bolidu» — «haram» ibraniy tilida «herem». Mushu uqum ibraniy tilida peqet «Perwerdigargha «herem» dep atilidu» dégen sözler bilen ipadiliniidu. Ibraniy tilida «herem» dep békitilgen herbir nerse adette mutleq halak qilinishi kérek (24-ayetni körüng). Lékin mushu qétim sheherdin élinghan métaladin yasalgan nersiler Perwerdigarning yolida ishlitilishke saqlansun, dep buyrulghanidi (19-ayetni körüng).

6:19 Chöl. 31:54

6:20 Ibr. 11:30

6:22 Ye. 2:14; Ibr. 11:31

6:26 «U chaghda Yeshua agah-bésharet bérıp...» — bashqa birxil terjimisi: - «U chaghda Yeshua qesem ichip...». Lékin bizningche Yeshuaning sözi qesem emes. «...sheherning qowuqlirini orunlashturidighan chaghda kichik oghlidinmu ayrilidu» — bu bésharetning emelge ashurulushi «1Pad.» 16:34de xatiriliniidu.

6:26 1Pad. 16:34

Aqanning gunah qilib Israil üstige apet chüshürüshi

7¹ Lékin Israil «haram» nersiler üstide itaetsizlik qildi; chünki Yehuda qebilisidin bolghan Zerahning ewrisi, Zabdining newrisi, Karmining oghli Aqan dégen kishi haram dep békitilgen nersilerdin alghanidi. Buning bilen Perwerdigarning ghezipi Israilgha qozghaldi..

² Yeshua Yérixodin Beyt-Elning sherq teripidiki Beyt-Awenning yénida bolghan Ayi shehirige birnechche adem ewetip ulargha: — U yerge chiqip u zéminni charlap kélinglar, dep buyrudi. Shuning bilen u ademler chiqip Ayi zémimini charlap keldi. ³ Ular qaytip kélip, Yeshuagha: — Hemme xelqning u yerge bérishining hajiti yoq iken, ikki-üch mingche adem bolsila ayigha hujum qilib uni igiliyeleydu; u yerde olturushluq kishiler az bolghachqa, pütkül xelqni aware qilib u yerge ewetmigin, — dédi.

⁴ Shuning bilen xelqtin üç mingche kishi u yerge chiqti; lékin bular Ayining ademleri aldidin qéchip kétishti. ⁵ Ayining ademleri ulardin ottuz altiche kishini urup öltürdi; qalghanlarni sépil qowuqining aldidin Shébarimghiche qoghlap béríp, u yerdiki dawanda ularni urup meghlup qildi. Andin xelqning yüriki su bolup, qattiq sarasimge chüshti. ⁶ Yeshua kiyimlerini yirtip, Israilning aqsqaqalliri Perwerdigarning ehde sanduqining aldida yerge düm yiqilip, bashlirigha topilarni chéchip, u yerde kech kirgüche yétip qaldi. ⁷ Yeshua: — Ah, Reb Perwerdigar, sen bizni Amoriylarning qoligha tapshurup halak qilish üçün, bu xelqni némishqa Iordan deryasining bu teripige ötküzgensen? Biz Iordan deryasining u teripide turuweren bolsaq boptiken! ⁸ Ey Rebbim! Israil öz düşmenlirining aldidin burulup qachqan yerde men némimu déyeleymen? ⁹ Qanaaniylar, shundaqla zéminda barliq turuwatqanlar buni anglisa bizni qapsiwélip yer yüzidin namimizni üzüp tashlaydu; shu chaghda Sen ulugh nam-shöhriting üçün némilerni qilisen?! — dédi.

¹⁰ Lékin Perwerdigar Yeshuagha jawab béríp mundaq dédi: — «Ornungdin qop! Némishqa shundaq düm yatisen? ¹¹ Israil gunah qildi! Ular yene Men ulargha tapilighan ehdemge xilapliq qilib, haram dep békitilgen nersilerdin élip, oghriliq qilib, aldamchiliq qilib hem haram békitilgenni öz mallirining arisigha tiqip qoydi. ¹² Shunga Israillar düşmenlirining aldida tik turalmaydu; ular özlirini «haram» qilib békitip, mutleq yoqitilishqa yüzlengechke, düşmenlirining aldidin burulup arqisigha qachidu. Eger siler «haram» dep békitilgenni aranglardan tamamen yoq qilmisanglar, mundin kéyin men siler bilen bille bolmaymen.

¹³ Emdi sen turup xelqni pak-muqeddes qilib ulargha: — «Ete üçün özünglarni pak qilinglar; chünki Israilning Xudasi Perwerdigar shundaq deydu: — Ey Israil, sende «haram» dep békitilgen nerse bardur; bu haram nersini aranglardan yoq qilmighuchilik düşmenlirining aldidin tik turalmaysiler. ¹⁴ Ete seherde siler qebile boyiche hazir qilinisiler; shundaq boliduki, Perwerdigar békitken qebile jemet-jemeti boyiche birdin-birdin aldigha kelsun; Perwerdigar békitken jemet aile-aile boyiche birdin-birdin hazir bolup aldigha kelsun; andin Perwerdigar békitken ailidiki erkeklek birdin-birdin aldigha kélip hazir bolsun. ¹⁵ Shundaq boliduki, haram dep békitilgen nersini öz yénida saqlighan kishi tépilghanda, Perwerdigarning ehdisige xilapliq qilghanliqi üçün hem shundaqla Israil ichide rezillik sadir qilghini üçün u we uninggha barliq tewe bolghanlar otta köydürülsun, — deydu», dep éytqin».

¹⁶ Yeshua etisi tang seherde turup Israilni aldigha yighip, qebile-qebilini hazir qiliwidi, Yehuda qebilisi békitildi; ¹⁷ u Yehudaning jemetlirini hazir qiliwidi, Zarhiylar jemeti békitildi. U Zarhiy-

7:1 Ye. 22:20; 1Tar. 2:7

7:5 «...qalghanlarni sépil qowuqining aldidin Shébarimghiche» — yaki «qalghanlarni sépil qowuqining aldidin «dezler» dégen jayghiche».

7:14 «Perwerdigar békitken qebile jemet-jemeti boyiche birdin-birdin aldigha kelsun...» — Xuda qaysi yol bilen gunahkar qebilini körsetkenliki mushu yerde ayan qilinmaydu; shübhisizki, körsetish yoli chek tashlash yaki bash kahin kötürgen «urim we tummim» arqiliq bolghan bolsa kérek.

lar jemetini aile-aile boyiche aldigha keltürüwidi, Zabdi dégen kishi békitildi. ¹⁸ Zabdi öz ailisidiki erkeklerni birdin-birdin hazir qiliwidi, Yehuda qebilisidin Zerahning ewladi, Zabdining newrisi, Karmining oghli Aqan békitildi.

¹⁹ Shuning bilen Yeshua Aqangha: — Ey oghlum, Israilning Xudasi Perwerdigargha shan-she-repni qayturup bérip, Uning hörmiti üçün qilghanliringni iqrar qilghin; mendin héchnémini yoshurmay, qilghiningning hemmisini manga éytqin, dédi.

²⁰ Aqan Yeshuagha jawab bérip: — Men derweqe Israilning Xudasi Perwerdigar aldida gunah qilip, mundaq-mundaq qildim: ²¹ men oljining arisidin Shinarda chiqqan chirayliq bir tongha, ikki yüz shekel kümüş, ellik shekel éghirliqtiki altun taxtiga közum qizirip ularni éliwaldim. Mana, bu nersilerni chédirimning otturisdiki yerge kömüp qoydum, kümüş ularning astida, — dédi.

²² Shularni déwidi, Yeshua elchilerni ewetti, ular chédirgha yügürüp bardi we mana, nersiler derweqe chédirda yoshuruqluq bolup, kümüş bularning astida idi. ²³ Ular bu nersilerni chédirdin élip chiqip Yeshuagha, shundaqla barliq Israillarning qéshigha keltürüp, Perwerdigarning aldigha qoydi. ²⁴ Andin Yeshua bilen pütkül Israil jamaiti qopup Zerahning oghli Aqanni, kümüş, ton we altun taxa bilen qoshup, uning oghulliri bilen qizlrini, uyliri bilen éshekliri, qoyliri, chédiri bilen barliq teweliklirini élip Aqor jilghisigha keltürdi.

²⁵ Yeshua Aqangha: — Sen béshimizgha qanchilik apet keltürdüng! Mana, bugün Perwerdigar séning üstünge apet keltüridu, — dédi. Andin pütkül Israil jamaiti uni chalma-késeq qilip öltürdi. Ular ailisidikilernimu chalma-késeq qilip öltürgendin kéyin, hemmini otta köydürüwet-ti. ²⁶ Andin xalayiq bir chong döwe tashni uning üstige döwilep qoydi. Bügünge qeder u u yerde turmaqta. Buning bilen Perwerdigarning ghezipi yandi. Shuning bilen shu yerge «Apet jilghisi» «(Aqor jilghisi)» dep nam qoyuldi we bu küngiche shundaq atalmaqta.

Israilning Ayi shehiri üstidin ghelibe qilishi

8¹ Perwerdigar Yeshuagha: — Sen héch qorqma, hem hoduqmighin. Turup, barliq jengchilerni özüng bilen élip, Ayi shehirige chiqqin. Mana, Men Ayining padishahi, xelqi, shehiri we zéminini qoshup séning qolunggha tapshurdum. ² Sen Yérixo bilen uning padishahigha qandaq qilghan bolsang Ayi shehiri bilen uning padishahighimu shundaq qilisen. Peqet siler bu qétim sheherdin olja we charpaylarni alsanglar bolidu. Emdi sen sheherning keyni teripige hujum qilishqa pistirma qoyghin, — dédi.

³ Shuning bilen, Yeshua bilen hemme jengchiler qozghilip, ayigha hujum qilishqa chiqti. Yeshua ottuz ming batur jengchini ilghap kéchide ularni mangdurdurdi ⁴ we ulargha mundaq tapilidi: — «Siler agah bolup, sheherdin bek néri ketmey sheherning keynide mökünüp turup, hemminglar böktürme hujumgha teyyar turunglar. ⁵ Men özüm bilen qalghan hemme kishilerni élip sheherge yéqin barimen; shundaq boliduki, ular baldurqidek aldimizgha chiqip hujum qilghanda, biz ularning aldidin qachimiz; ⁶ ular jezman bizning keynimizdin qoghlaydu; ular:

7:17 «Zarhiylar jemeti» — yaki «Zarhiylar». «Zarhiylar» dégen «Zerahlar»ning bashqa bir shekli (1:7ni körüng).

7:18 «Zerahning ewladi» — ibraniy tilida «Zerahning oghli».

7:19 «Perwerdigargha shan-sherepni qayturup bérip Uning hörmiti üçün qilghanliringni iqrar qilghin» — Aqanning qilghanlirini iqrar qilghiningning özi Xudagha shan-sherepni qayturushni bolidu, chünki bu ish Xudaning hemme ishtin xewdar bolghinini xalayiq aldida körsitidighan ishtur.

7:21 «Shinar» — Babilning bashqa bir namidur.

7:25 «...Israil jamaiti Aqanni chalma-késeq qilip öltürdi. Ular ailisidikilernimu chalma-késeq qilip öltürgen...» — Aqanning ailisidikiler chalma-késeq qilindi; chünki ailisidikiler uning gunahini körüp turup uning toghruluq jim turgachqa, uninggha shérik bolup qalghan.

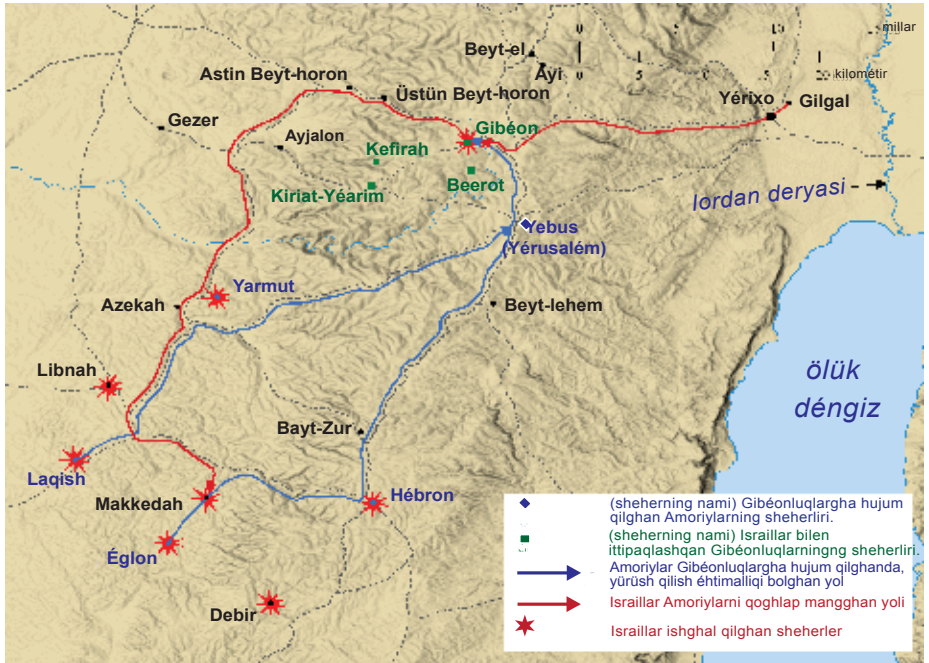
7:26 «Apet jilghisi» — ibraniy tilida «Aqor jilghisi».

8:1 Qan. 1:21; 7:18

8:2 Qan. 20:14; Ye. 6:21

Yeshua peyghemberning Qanaanning jenubiy teripidiki herbiy yürüshliri

«Israillar baldurqidek aldimizdin qéchip ketti» dep oylaydu, biz ularni azdurup sheherdin yirag élip chiqimiz. Shuning üçün biz ularning aldidin qachimiz. ⁷ U waqitta siler böktürmidin qopup chiqip, sheherni ishghal qilinglar; chünki Perwerdigar Xudayinglar bu sheherni silerning qolunglarga tapshuridu. ⁸ Sheherni ishghal qilghandin kéyin Perwerdigarning tapilighini boyiche u sheherni ot yéqip köydüriwétinglar. Mana, men silerge emr berdim».

⁹ Yeshua ularni yolgha saldi, ular bérıp Beyt-El bilen Ayining otturida, Ayining gherb teripide böktürme sélip marap olturdi. Yeshua bolsa u kéchisi xelqning arisida qondi. ¹⁰ Etisi seher Yeshua qopup, xelqni yighip tekshürdi; andin u Israilning aqsqaalliri bilen billeshelqning aldida Ayigha qarshi mangdi. ¹¹ Uning bilen billeshelq bolghan hemme jengchilermu uning bilen chiqip, sheherning aldigha yéqin bérıp, Ayining shimal teripide chédir tikti. Ular chüshken jay bilen Ayining otturida bir jilgha bar idi. ¹² Yeshua besh mingche ademni tallap élip bérıp, Beyt-El bilen Ayining otturida, sheherning gherb teripide böktürme turghuzghanidi. ¹³ Shundaq qilip, barliq xelq, yeni sheherning shimal teripidiki bargatiki qoshun bilen gherb teripidiki pistirma qoshun orunlashturup bölündi. Shu kéchisi Yeshua özi jilghining otturisigha chüshti. ¹⁴ Ayining padishahi shu ehwalni kördi we sheherdikiler aldirap seher qopushti; padishah bilen barliq xelqi Israil bilen soqushush üçün belgilengen waqitta Arabah tüzlenglikige chiqti. Lékin padishahning sheherning keynidiki pistirma qoshundin xewiri yoq idi. ¹⁵ Yeshua bilen barliq Israil bolsa özlirini ularin yéngilenge sélip, chöl terepke qachti. ¹⁶ Sheherde bar xelqning hemmisi ularni qoghlashqa chaqirildi; ular kélip Yeshuani qoghlighanda, ular azdurulup sheherdin yirag qilindi. ¹⁷ Ayi bilen Beyt-Elning ichide Israilni qoghlashqa chiqmighan héchbir

8:14 «belgilengen waqitta» — belkim Beyt-Eldikiler bilen pütüşken melum bir waqit bolushi mumkin (17-ayetni körüng). Bashqa birxil terjimisi «belgilengen jayda».

er kishi qalmidi; ular sheherni ochuq qoyup, hemmisi Israilni qoghlap chiqip ketti.

¹⁸ U waqitta Perwerdigar Yeshuagha: — Qolungdiki neyzini ayigha qaritip uzatqin; chünki Men uni séning qolunggha tapshurdum, — déwidi, Yeshua qolidiki neyzini sheherge qaritip uzatti.

¹⁹ U qolidiki neyzini uzatqan haman pistirmida yatqanlar jayidin tézla chiqip, yügürginiche sheherge étip kirip, uni ishghal qilip shuan ot yéqip köydürüwetti.

²⁰ Ayining ademliri burulup qariwidi, mana sheherdin asman-pelek örlewatqan tütünni kördi, ya u yaqqa ya bu yaqqa qachayli dése, héch hali qalmighanidi; chöl terepke qachqan Israillar burulup özlirini qoghlap kéliwatqanlarga hujum qildi. ²¹ Yeshua bilen barliq Israil pistirma qoshunning sheherni élip bolghanliqini, shundaqla sheherdin tütünning örlep chiqqinini körüp, yénip kélip, Ayining ademlirini öltürgili turdi. ²² Shuning bilen bir waqitta sheherni alghanlarmu sheherdin chiqip ulargha hujum qildi. Shuning bilen ular Israillarning otturida, beziliri bu tereptin, beziliri u tereptin qapsilip qaldi. Israillar ularning héchbirini qoymay, hemmisini öltürüwetti.

²³ Ular Ayining padishahini tirik tutup, Yeshuaning aldigha élip bardi. ²⁴ Israil dalada uchrighan barliq ayiliqlarni, yeni özlirini chölgiche qoghlap kelgenlerni qirip yoqatqandin kéyin (ularning hemmisi qilichlinip yoqitilghanidi), barliq Israil Ayigha yénip kélip, u yerdikilerni qilichlap öltürdi. ²⁵ Shundaq boldiki, shu künide öltürülgen er-ayallar, yeni ayiliqlarning hemmisi on ikki ming adem idi. ²⁶ Chünki Yeshua Ayida turuwatqan hemme adem yoqitilmighuche qolidiki uzutup turghan neyzisini yighmighanidi. ²⁷ Halbuki, Perwerdigarning Yeshuagha buyrughan sözi boyiche Israillar sheherdiki charpay bilen oljini özliri üçün aldi. ²⁸ Andin Yeshua Ayi shehirini köydürüp, uni ebedigiche Xarabilik döwisige aylanduruwetti; taki bügüngiche u shundaq turmaqta.

²⁹ Ayining padishahini bolsa, u bir derexqe asturup, u yerde kechkiche turghuzdi. Kün patqanda Yeshua emr qiliwidi, kishiler uning ölükini derextin chüshürüp, uni sheherning qowuqining aldigha tashlap, üstige chong bir döwe tashni döwiliwetti; bu tash döwisi bügüngiche turmaqta.

Israilning özlirini Perwerdigarning ehdisige qaytidin baghlishi

³⁰ Andin Yeshua Ébal téghida Israilning Xudasi Perwerdigargha qurbangah yasidi. ³¹ Perwerdigarning quli Musaning Israilgha buyrughini boyiche, Musagha nazil qilinghan qanun kitabida pütülgendek, qurbangah héchbir tömür eswab tegküzlümigen pütün tashlardin yasalghanidi. Uning üstide xelq Perwerdigargha atap köydürme qurbanliqlar we inaqliq qurbanliqliri sunup turdi. ³² Shu yerde Yeshua uning tashlirining üstige pütkül Israilning aldida Musa pütken qanunni köchürüp pütüp qoydi. ³³ Andin pütkül Israil xelqi, ularning aqsaqalliri, emeldarliri bilen hakimliri, meyli musapirlar bolsun yaki ularning arisida tughulghanlar bolsun, hemmisi Perwerdigarning ehde sanduqining ikki teripide, ehde sanduqini kötürgen kahinlar bolghan Lawiylarning aldida öre turdi; Perwerdigarning quli Musaning deslepte buyrughini boyiche, Israillarning bext-beriketini tileshe xelqning yérimi Gerizim téghi aldida, yene bir yérimi Ébal téghi aldida turdi.

³⁴ Andin Yeshua qanun kitabida pütülgennning hemmisige muwapiq qanundiki hemme sözlerni, jümlidin bext-beriket sözliri we lenet sözlirini oqup berdi. ³⁵ Yeshua bularni pütkül Israil ja-

8:22 Qan. 7:2

8:27 Chöl. 31:22, 26; Ye. 8:2

8:29 Qan. 21:22, 23

8:31 Mis. 20:25; Qan. 27:4

8:32 Qan. 27:3

8:33 «Andin pütkül Israil xelqi... hemmisi ... kahinlar bolghan Lawiylarning aldida öre turdi; ... xelqning yérimi Gerizim téghi aldida, yene bir yérimi Ébal téghi aldida turdi» — bu ishni Xuda ilgiri Israilgha békitken («Qan.» 11:29 we 27-28-bablarni köring).

maitige, jumlidin ayallar, balilar we ularning arisida turuwatqan musapirlargha oqup berdi; Musaning barliq buyrughanliridin héchbir sózni qaldurmidi.

Gibéonluqlarning Israilni aldap qoyushi

9¹Emdi shundaq boldiki, Iordan deryasining gherb teripidiki, yeni taghliq rayondiki, Shefelah oymanliqidiki, Ulugh Déngiz boyidiki, Liwanning udulighiche sozulghan barliq yurtlardiki padishahlar we shuningdek Hittiyar, Amoriylar, Qanaaniylar, Perizziylar, Hiwiylar, Yebusiylarning padishahliri bu ishtin xewer tapqanda,² hemmisi bir bolup Yeshua bilen Israilgha qarshi jeng qilghili ittipaqlashti.

³Emma Gibéon ahaliliri Yeshuaning Yérixo bilen Ayigha néme qilghinini anglighanda,⁴ ular hiyle-mikir ishlipti, ózlerini uzun seperde bolghandek kórsitip, ésheklerge kona taghar-xurjun bilen kona, yirtiq-yamaq sharab tulumlirini artip,⁵ putlirigha yamaq chüshken kona keshlerni kiyip, kona jul-jul éginlerni üstige orighan idi; ular seperge alghan nanlarning hemmisi paxtiliship qurup ketkenidi..⁶ Ular Gilgal chédirgahigha béríp Yeshuaning qéshigha kirip uning bilen Israilargha: — Biz yiraq yurttin kelduq; biz bilen ehde tüzsenglar, dédi.

⁷Lékin Israilar Hiwiylargha jawab béríp: — Siler bizning arimizda turuwatqan mushu yerlikler bolushunglar mumkin; undaqta biz siler bilen qandaqmu ehde tüzimiz? — dédi.

⁸Ular Yeshuagha: — Biz séning qulliringimiz, dédi. Yeshua ulardin: — Siler kim, qeyerdin keldinglar? — dep soridi.

⁹Ular uninggha jawab béríp: — Séning qulliring bolsa Perwerdigar Xudayingning namini anglighanliq üchün nahayiti yiraq yurttin keldi. Chünki biz Uning nam-shöhritini we Uning Mirda qilghan hemme ishlinirini,¹⁰ shundaqla Uning Iordanning u teripidiki Amoriylarning ikki padishahi, yeni Heshbonning padishahi Sihon bilen Ashtarotta turuqluq Bashanning padishahi Ogga néme qilghinini angliuduq..¹¹ Shunga aqsqaqallirimiz bilen yurtta turghuchi hemme xelq bizge söz qilip: — Qolunglarga seperge lazimliq ozuq-tülük élip, béríp Israilar bilen körüshüp ulargha: «Biz silerning qulluqunglarda bolimiz; shunga biz bilen ehde tüzünglar», denglar, dep bizni ewetti.¹² Silerning qéshinglarga qarap yolgha chiqqan künide biz sepirimiz üchün öyimizdin alghan nan issiq idi, mana hazir u qurup, paxtiliship kétiptu.¹³ Bu sharab tulumliri bolsa sharab qachilighanda yéngi idi, mana emdi yirtilip kétiptu. Biz kiygen bu kiyimler we keshler seperning intayin uzunluqidin konirap ketti, — dédi.

¹⁴Shuning bilen Israilar ularning ozuq-tülükidin azraq aldi, lékin Perwerdigardin yol sorimidi..

¹⁵Shundaq qilip, Yeshua ular bilen sülhi tüzüp, ularni tirik qoyushqa ular bilen ehd baghlidi; jamaet emirlirimu ulargha qesem qilip berdi.

¹⁶Ular ehde baghliship üch kündin kéyin, bu xelqning ózlige qoshna ikenlikini, ózlining arisida olturushluq ikenliki ulargha melum boldi.¹⁷ Israilar sepirini dawamlashturup üchinchi künü ularning sheherlirige yétip keldi; ularning sheherliri Gibéon, Kefirah, Beerot bilen Kiriattyéarim idi.¹⁸ Jamaetning emirliri ilgiri Israilning Xudasi Perwerdigarning nami bilen ulargha qesem qilghan bolghachqa, Israilar ulargha hujum qilmidi. Buning bilen pütkül jamaet emirler üstidin ghotuldashqili turdi.¹⁹ Lékin emirlerning hemmisi pütkül jamaetke: — Biz ulargha Israilning Xudasi Perwerdigarning nami bilen qesem qilip bergechke, ulargha qol tegküzelmey-

8:35 Qan. 31:11

9:1 «Ulugh déngiz» — hazirqi «Ottura Déngiz»dur.

9:4 «özlinirini uzun seperde bolghandek kórsitip...» — yaki «özlinirini elchiler qilip kórssetken,...» yaki «birmunche ozuq-tülük teyyarlaghan,...».

9:5 «seperge alghan nanlar... qurup ketkenidi» — yaki «seperge alghan nanlar... qurup ketkenidiuwilip ketkenidi».

9:10 Chöl. 21:24, 33; Qan. 1:4

9:14 «ularning ozuq-tülükidin azraq aldi» — belkim ularning sözliri rast-yalghanliqini bilish üchün ozuq-tülükten azraq élip tétip baqqan bolushi mumkin.

miz. ²⁰ Biz ulargha qilghan qesemimiz tüpeylidin, üstimizge ghezep chüshmesliki üçün ularni tirik qaldurushmiz kérek; ulargha shundaq qilmisaq bolmaydu, dédi. ²¹ Andin emirler jamaetke yene: — Ularni tirik qoyunglar; halbuki, ular pütkül jamaet üçün otun yarghuchi we su toshughuchilar bolidu, dédi. Bu ish emirler jamaetke dégendek boldi.

²² U waqitta Yeshua ularni chaqirip ulargha: — Siler arimizdiki yerlikler turup, némishqa biz yiraqtin kelduq, dep bizni aldinglar? ²³ Buning üçün siler emdi lenetke qélip, aranglarda Xudayingning öyi üçün otun yaridighan we su toshuydighan qul bolushtin birer ademmu mustesna bolmaydu, — dédi.

²⁴ Shuning bilen ular Yeshuagha jawab bérrip: — Perwerdigar Xudayingning Öz quli bolghan Musagha emr qilip, barliq zéminni silerge bérishke, shundaqla zéminda turuwatqanlarning hemmisini aldinglardin yoqitishqa wede qilghanliqi qulliring bolghan péqirlargha éniq melum qilindi; shunga biz silerning tüpeylinglardin jénimizdin jezmen ayrilip qalimiz dep wehimige chüshüp, bu ishni qilip salduq. ²⁵ Emdi biz qolunggha chüштуq; neziringge néme yaxshi we durus körünse shuni qilghin, — dédi.

²⁶ Yeshua ene shundaq qilish bilen ularni Israilning qolidin qutquzdi; Israillar ularni öltürmedi.

²⁷ Lékin shu küni Yeshua Perwerdigar tallaydighan jayda jamaet üçün we Perwerdigarning qurbangahi üçün ularni otun yarghuchilar we su toshughuchilar dep békitti. Ular бүгүнге qeder shundaq qilip kelmekte.

Amoriylarning ittipaqdash qoshunning üstidin ghalib kélishi — ajayib bir möjize

10 ¹ Shundaq boldiki, Yérusalémning padishahi Adoni-zedek Yeshuaning Ayi shehirini ishghal qilip, uni mutleq yoqatqanliqini, Yérixo bilen uning padishahigha qilghinidek, Ayi bilen uning padishahighimu shundaq qilghinini, Gibéonda olturghuchilarning Israil bilen sülh түзүп, ularning arisida turuwatqanliqini anglap, ² u we xelqi qattiq qorqti; chünki Gibéon bolsa Ayidin chong sheher bolup, paytext sheherliridek idi; uning hemme ademliri tolimu batur palwanlar idi. ³ Shuning bilen Yérusalémning padishahi Adoni-zedek Hébronning padishahi Hoham, Yarmutning padishahi Piram, Laqishning padishahi Yafiya we Eglonning padishahi Debirge xewer ewetip: — ⁴ Méning yénimgha kélip Gibéonlarga hujum qilishimiz üçün manga medet béringlar; chünki ular bolsa Yeshua we Israillar bilen sülh түзүwaldi, — dédi.

⁵ Shundaq qilip Amoriylarning besh padishahi, yeni Yérusalémning padishahi, Hébronning padishahi, Yarmutning padishahi, Laqishning padishahi we Eglonning padishahi — ular özliri barliq qoshunliri bilen bille chiqip, Gibéonning udulida bargah tikip, uninggha hujum qildi.

⁶ Buning bilen Gibéonliqlar Gilgaldiki chédirgahqa, Yeshuaning qéshigha adem ewetip: — Sen öz qulliringni tashliwetmey, derhal qéshimizgha kélip medet bérrip, bizni qutquzhin; chünki taghliq rayonda olturushluq Amoriylarning barliq padishahliri birliship bizge hujum qildi, — dédi.

⁷ Buni anglap Yeshua barliq jengchilerni, jümlidin hemme batur palwanlarni élip Gilgaldin yolgha chiqti. ⁸ Perwerdigar Yeshuagha: — Ulardin qorqmighin; chünki Men ularni séning qolunggha tapshurdum, ularning héchbiri aldingda put tirep turalmaydu, — dédi.

⁹ Yeshua Gilgaldin chiqip pütün kéche méngip ularning üstige tuyuqsiz chüshti. ¹⁰ Perwerdigar

9:24 Qan. 7:1, 2

10:1 «Yérusalémning padishahi Adoni-zedek» — oqurmenlerge éniqki, shu chaghda Yérusalém shehiri téxi Israillargha tewe emes.

10:1 Ye. 6:15; 9:15

10:6 «sen öz qulliringni tashliwetmey,...» — ibranij tilida «qolungni qulliringdin élip ketmigej,...».

ularni Israilning aldida tiripiren qildi, Yeshua ularni Gibéonda qattiq meghlup qilip qirip, Beyt-Horongha chiqidighan dawan yolida qoghlap, Azikah bilen Makkedahqiche sürüp-toqay qildi.

¹¹ Ular Israildin qéchip, Beyt-Horoning dawanidin chüshüwatqanda, Perwerdigar taki ular Azikahqa yetküche asmandin ularning üstige chong-chong möldür-tashlarni yaghdurdi. Ular öldi; mushu möldürler bilen öltürülgenler Israillar qilichlap öltürgenlerdin köp idi.

¹² Andin Yeshua Perwerdigargha söz qildi, — yeni Perwerdigar Amoriylarni Israilning aldigha tapshurghan künide u Israilning köz aldida Perwerdigargha mundaq dédi: — «Ey quyash, Gibéon üstide toxtap tur! Ey ay, Ayjalon jilghisi üstide toxtap tur!»

¹³ Shuni déwidi, xelq dushmanlerdin intiqam élip bolghuchilik quyash mangmay toxtap turdi, aymu toxtap turdi. Bu weqe Yasharning kitabida pütülgen emesmidi? Quyash texminen pütün bir kün asmanning otturida toxtap olturushqa aldirimidi. ¹⁴ Perwerdigar bir insanning nidasigha qulag salghan shundaq bir kün ilgiri bolup baqmighan we kéyinmu bolup baqmidi; chünki Perwerdigar Israil üçün jeng qildi.

¹⁵ Andin Yeshua bilen pütkül Israil Gilgaldiki chédirgahqa yénip keldi. ¹⁶ Emma u besh padishah bolsa qéchip Makkedahtiki ghargha yoshuruniwaldi.

¹⁷ Shuning bilen birsi Yeshuagha melum qilip: — U besh padishah tépildi; ular Makkedahtiki ghargha yoshuruniwaptu, dédi. ¹⁸ Yeshua: — Undaq bolsa gharning aghzigha chong-chong tashlarni yumilitip qoyunglar, andin uning aldida ademlerni közetke qoyunglar. ¹⁹ Lékin siler toxtap qalmay dushmanliringlarni qoghlap keynide qalghanlarni qiringlar; ularni öz sheherlirige kirgüzmenlar, chunki Perwerdigar Xudayinglar ularni qolunglarga tapshurup berdi, — dédi.

²⁰ Andin shundaq boldiki, Yeshua bilen Israillar bularni qirip qattiq meghlup qilip yoqatti; lékin qéchip qutulghan bir qalduq mustehkem sheherlirige kiriwaldi. ²¹ Andin barliq xelq Makkedah-tiki chédirgahqa, Yeshuaning qéshigha tinch-salamet yénip keldi. Héchkim Israillargha qarshi éghiz échishqa jür'et qilalmidi.

²² Yeshua: — Gharning aghzini échip, u besh padishahni ghardin chiqirip méning qéshimgha élip kélinglar, — dédi.

²³ Ular shundaq qilip besh padishahni, yeni Yérusalémning padishahi, Hébronning padishahi, Yarmutning padishahi, Laqishning padishahi we Eglonning padishahini ghardin chiqirip uning qéshigha élip keldi. ²⁴ U padishahlar Yeshuaning qéshigha keltürülgende, Yeshua Israilning hemme ademlerini chaqirip, özi bilen jengge chiqqan leshker serdarlirigha: — Kélip putlirlinglarni bu padishahlarning gedinige qoyunglar, — dédi. Shundaq déwidi, ular kélip putlirlini ularning gedenlirige qoydi. ²⁵ Andin Yeshua ulargha: — Qorqmanglar we héch hoduqmanglar, qeyser we gheyretlik bolunglar; chünki Perwerdigar siler hujum qilghan barliq dushmanlirlinglarga shundaq ishni qilidu, — dédi.

²⁶ Andin Yeshua padishahlarni qilichlap öltürüp, jesetlirini besh derexke ésip qoydi; ular derexlerning üstide kechkiche ésikliq turdi. ²⁷ Kün patqanda Yeshuaning buyruqi bilen kishiler ölüklerni derexlerdin chüshürüp, ular ilgiri yoshurunghan ghargha tashlap, gharning aghzigha chong-chong tashlarni qoyup qoydi. Bu tashlar taki бүкүнге qeder shu yerde turmaqta.

10:13 «Yasharning kitabı» — yaki «Adaletperwer kishining kitabı». Bu kitab Tewratte tépilmaydu; «2Sam.» 1:18dimu tilgha élinidu.

10:21 «...qarshi éghiz échishqa jür'et qilalmidi» — yaki «...tehdit selishqa jür'et qilalmidi».

10:26 Qan. 21:23; Ye. 8:29

«Yeshua»

Zéminning jenubiy teripide urush qilish

²⁸ U küni Yeshua Makkedahni ishg'hal qilip, uning padishahi bilan shehiridiki hemme xelqning birinimu qoymay qilichlap mutleq yoqatti; u Yérixoning padishahigha qilghinidek Makkedahning padishahighimu shundaq qildi.

²⁹ Andin Yeshua bilan barliq Israillar Makkedahtin chiqip, Libnahqa béríp Libnah shehirige hujum qildi. ³⁰ Perwerdigar unimu padishahi bilan qoshup Israilning qoligha tapshurup berdi; Yeshua uni qilich bilen urup, shehiridiki hemme xelqning birinimu qoymay qilichlap óltürdi; u Yérixoning padishahigha qilghinidek uning padishahighimu shundaq qildi.

³¹ Andin Yeshua bilan barliq Israil Libnahdin chiqip, Laqishqa béríp, uni qamal qilip uninggha hujum qildi. ³² Perwerdigar Laqishni Israilning qoligha tapshurdi; ular ikkinchi künila uni qilich bilen élip, del Libnahqa qilghinidek, shehiridiki xelqning birinimu qoymay qilichlap óltürdi.

³³ U waqitta Gezerning padishahi Horam Laqish shehirige medet bérish üçün chiqip keldi; lékin Yeshua uni barliq ademliri bilen qoshup urup, ulardin héchkimni tirik qoymay óltürdi.

³⁴ Andin Yeshua bilan barliq Israil Laqishtin chiqip, Eglongha béríp uni qamal qilip, u sheherge hujum qildi. ³⁵ Ular shu küni sheherni élip, uningdiki ademlerni qilichlidi; shu küni Yeshua sheherdiki barliq kishilerni teltöküs yoqatti; u del Laqishqa qilghinidek, ularghimu shundaq qildi.

³⁶ Andin Yeshua bilan Israilning hemmisi Eglondin chiqip Hébrongha béríp, u sheherge hujum qildi. ³⁷ Ular uni élip, del Eglonda qilghandek uning padishahini qilichlap, uninggha qarashliq hemme yéza-kentlirini élip, ularning ichide olturushluq hemme ademning héchbirini qoymay qilichlap yoqatti. Yeshua sheherni we ichidiki barliq ademlerni mutleq yoqatti.

³⁸ Andin Yeshua bilan barliq Israillar Debirge béríp, u sheherge hujum qildi. ³⁹ U sheherni élip we uninggha qarashliq hemme yéza-kentlirini qilich bilen urup, padishahini tutup, bulardiki barliq ademlerning héchbirini qoymay teltöküs yoqatti. Yeshua Hébrongha qilghinidek, Libnahqa we uning padishahigha qilghinidek, Debir bilen uning padishahighimu shundaq qildi.

⁴⁰ Bu teriqide Yeshua shu pütün yurtini, yeni taghliq rayonni, jenubiy Negew yurtini, Shefelah oymanliqini, dawandiki yurtlarni hujum qilip élip, hemme yurtni ishg'hal qilip barliq padishahliri bilen meghlup qildi. Israilning Xudasi Perwerdigar buyrug'hinidek, u héchkimni qoymay, belki nepesi barlarning hemmisini mutleq yoqatti. ⁴¹ Yeshua Qadesh-Barnéadin tartip Gazariche bolghan yurtlarni, shuningdek Goshenning pütkül yurtini taki Gibéonghichimu hujum bilen aldi. ⁴² Bu qétimqi urushta Yeshua bu padishahlarni meghlup qilip, ularning zéminini igilidi. Chünki Israilning Xudasi Perwerdigar Israil terepte turup jeng qildi.

⁴³ Andin Yeshua bilan barliq Israil Gilgaldiki chédirgahqa yénip keldi.

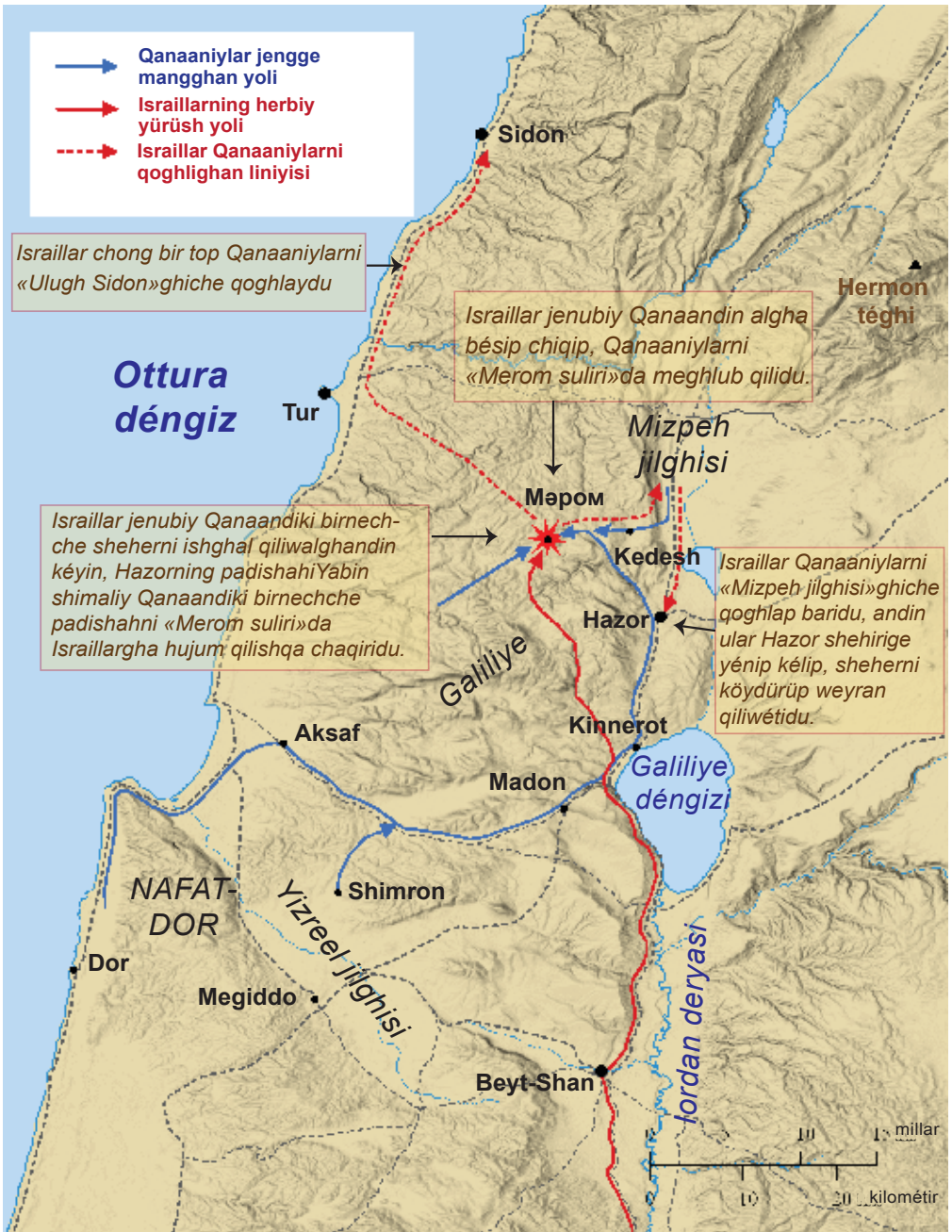
Shimaliy ittipaqdash eller bilen urush qilish

11 ¹ Emma Hazorning padishahi Yabin bularni anglap Madonning padishahi Yobab bilen Shimronning padishahi we Aqsafning padishahigha adem ewetti, ² shundaqla shimaldiki taghliq rayondiki padishahlargha, Kinnerotning jenubidiki tüzlenglik, oymanliq we gherbtiki Dor égzlikidiki hemme padishahlargha elchi ewetti; ³ U yene sherq bilen gherb tereptiki Qanaaniylar, Amoriylar, Hittiylar, Perizziylar bilen taghliq rayondiki Yebusiylar we Hermon téghining étikidiki Mizpah yurtida turuwatqan Hiwiylarni chaqirdi. ⁴ Ular, yeni padishahliri we barliq qoshunliri chiqti; ularning sani déngiz sahilidiki qumdek köp idi, ularning nurghun at we jeng harwiliri bar idi. ⁵ Bu hemme padishahlar bir bolup yig'hip, Israil bilen jeng qilish üçün Merom sulirining boyida chédirlarni tikti.

10:40 Qan. 7:2; 20:16, 17; Ye. 8:2
11:2 «Dor égzliki» — yaki «Nafat-Dordiki».

Yeshua peyghemberning Qanaanning shimaliy teripidiki herbiy yürüşliri

⁶ Lékin Perwerdigar Yeshuagha: — Sen ulardin héch qorqmighin; chünki Men ete mushu waqitlarda ularning hemmisini Israilning aldida halaketke tapshurimen. Sen ularning atlirining peylirini késil, harwilirini otta köydürüwétisen, — dédi.

⁷ Buni anglap Yeshua bilen uning hemme jengchiliri Merom sulirining yénigha béríp, ularning üstige tuyuqsiz chüshüp hujum qildi. ⁸ Perwerdigar ularni Israilning qoligha tapshurdi; ularni urup Chong Zidon we Misrefot-Mayimghiche, shundaqla sherq tereptiki Mizpah wadisighiche sürüp béríp, ulardin héchbirini qoymay qilichlap öltürdi. ⁹ Yeshua Perwerdigarning öziye buyrughinidek qilip, ularning atlirining peylirini késil, harwilirini otta köydürüwetti.

¹⁰ Shu chaghda Yeshua qaytip béríp, Hazorni ishghal qilip, uning padishahini qilichlap öltürdi. Hazor bolsa shu dewrlerde ashu barliq ellerning béshi idi. ¹¹ Israillar sheher ichide olturushluq hemmisini qilichlap öltürüp, héch nepes igisini qoymay hemmisini üzül-késil yoqatti; Hazorni Yeshua otta köydürüwetti, ¹² Shu padishahlarning barliq paytext sheherlirini élip, ularning padishahlarini meghlup qildi; Perwerdigarning quli bolghan Musa buyrughinidek, u ularni qilichlap üzül-késil yoqatti. ¹³ Lékin égzlikke sélinghan sheherlerni bolsa, Israil köydürmedi; Yeshua ulardin peqet Hazornila köydürüwetti. ¹⁴ Israillar bu sheherlerdiki gheniyetlerni we charpaylarni özlrige olja qilip aldi, lékin ichidiki hemme ademlerni qilichlap yoqatti; ular bir-mu nepes igisini tirik qoymidi.

¹⁵ Perwerdigar Öz quli bolghan Musagha néme buyrughan bolsa, Musamu Yeshuagha shuni buyrughanidi we Yeshuamu shundaq qildi. U Perwerdigarning Musagha buyrughinidin héchnémmini qaldurmay hemmini shu boyiche ada qildi.

¹⁶ Shu teriqide Yeshua shu zéminning hemmisini, yeni taghliq rayondiki zéminlarni, barliq jenubiy Negew zéminini, barliq Goshen zéminini, oymanliqtiki zéminlarni, tüzlengliktiki zéminlarni we Israilning taghliq rayonlirini we Shefelah oymanliqini, ¹⁷ Séir dawinighiche sozulghan Halak téghidin taki Hermon téghining étikidiki Liwan jilghisigha jaylashqan Baal-Gadqiche bolghan zéminni igilidi; u ularning hemme padishahlarini tutup ularni ölümge mehkum qildi. ¹⁸ Shu teriqide Yeshua bu hemme padishahlar bilen uzun waqit jeng qildi. ¹⁹ Gibéonda olturaqlashqan Hiwiylardin bashqa, héchbir sheher Israil bilen sulh tüzmedi. Israil ularning hemmisini jeng arqiliqla aldi. ²⁰ Chünki ularning könglining qattiq qilinishi, Israil bilen jeng qilish niyitide bolushi Perwerdigardin idi; buning meqsiti, ularning üzül-késil yoqitilishi; yeni, ulargha héch rehim qilinmay, eksiche Perwerdigar Musagha buyrughinidek ularning yoqitilishi üçün idi.

²¹ U waqitta Yeshua kélip Anakiylargha hujum qilip ularni taghliq rayondin, Hébrondin, Debirdin, Anabdin, Yehudaning hemme taghliq rayoni bilen Israilning hemme taghliq rayonidin yoqatti; Yeshua ularni sheherliri bilen qoshup üzül-késil yoqatti. ²² Shuning bilen Israillarning zéminida Anakiylardin héchbirimu qaldurulmidi; peqet Gaza, Gat we Ashdodta birnechchisila qaldi.

²³ Shu teriqide Yeshua Perwerdigar Musagha wede qilghandek pütkül zéminni aldi; Yeshua uni Israilgha ularning qoshun-qebilisi boyiche miras qilip teqsim qildi. Andin zémin jengdin aram tapti.

11:12 Qan. 20:16, 17; Ye. 10:40

11:15 Mis. 23:32, 33; 34:12; Chöl. 33:52; Qan. 7:2; 20:16

11:16 «Israil taghliq rayonliri» — shu rayonning kényinki nami.

11:17 «Halak téghi» — yaki «Siliq Tagh».

11:21 «Anakiylar» — gigantlardin bolghan bir qebile.

Ishghal qilinghan zémin we sheherler

12¹ Israil Iordan deryasining u teripide, yeni kün chiqish teripide ikki padishahni öltürdi. Ular ularning zéminini, yeni Arnon deryasidin tartip Hermon taghliqigha tutashqan zémin bilen sherq tereptiki barliq Arabah tüzlenglikini igilidi. Shu ikki padishahlar bolsa: —

² birsi Heshbonda turushluq Amoriylarning padishahi Sihon; u Aroer (Aroer Arnon deryasining boyida) we Arnon jilghisidiki sheherdin tartip, Giléadning yérimini öz ichige alghan Yabbok deryasighiche (bu Ammoniylarning chégrisi idi) bolghan yerlerde seltenet qilatti; ³ u seltenet qilghan zémin yene sherq tereptiki Kinnerot déngizidin tartip Arabah déngizighiche, yeni Shor déngizighiche sozulghan Arabah tüzlenglikini, shundaqla sherq tereptiki Beyt-Yeshimotqa baridighan yolni we jenub teripide Pisgah téghining dawanlirining chétigiche sozulghan zéminni öz ichige alatti.

⁴ Uningdin bashqa Israil Bashan padishahi Ogning zéminini aldi; u Refayiylar déyilidighan gigantlarning qalduqidin biri idi (ular Ashtarot we Edreyde turatti). ⁵ U Hermon téghidiki yurtlarga, Salkah we pütkül Bashan zéminigha, yeni Geshuriylar bilen Maakatiylarning chégrisighiche, shuningdek Giléadning yérimigha, taki Heshbonning padishahi Sihonning chégrisighiche seltenet qilatti.

⁶ Perwerdigarning quli bolghan Musa bilen Israillar bulargha hujum qilip meghlup qilghanidi we Perwerdigarning quli Musa shu zéminni Rubenlerge, Gadlarga we Manassehning yérin qebilisige miras qilip bergenidi.

⁷ Töwendikiler Yeshua bilen Israillar Iordan deryasining gherb teripide hujum qilip meghlup qilghan padishahlardur; ularning zéminliri Liwan jilghisidiki Baal-Gadtin tartip, Séirning dawanlirining yénidiki Halak téghighiche bolghan zéminlardin ibaret idi. Yeshua bu zéminlarni Israilning qoshun-qebililiri boyiche ulargha miras qilip berdi, ⁸ jümlidin taghliq yurt, Shefe-lah oymanliqini, Arabah tüzlenglikini, égezliktiki dawanlarni, chöllükni we jenubtiki Negew zéminini, Hittiylar, Amoriylar, Qanaaniylar, Perizziylar, Hiwiylar we Yebusiylarning zéminlirini bölüp berdi: —

⁹ Ularning padishahlirining biri Yérixoning padishahi, biri Beyt-Elning yénidiki Ayining padishahi, ¹⁰ biri Yérusalémning padishahi, biri Hébronning padishahi, ¹¹ biri Yarmutning padishahi, biri Laqishning padishahi, ¹² biri Eglonning padishahi, biri Gezerning padishahi, ¹³ biri Debirning padishahi, biri Gederning padishahi, ¹⁴ biri Xormahning padishahi, biri Aradning padishahi, ¹⁵ biri Libnahning padishahi, biri Adullamning padishahi, ¹⁶ biri Makkedahning padishahi, biri Beyt-Elning padishahi, ¹⁷ biri Tappuahning padishahi, biri Heferning padishahi, ¹⁸ biri Afekning padishahi, biri Lasharonning padishahi, ¹⁹ biri Madonning padishahi, biri Hazorning padishahi, ²⁰ biri Shimron-Meronning padishahi, biri Aqsafning padishahi, ²¹ biri Taanaqning padishahi, biri Megiddoning padishahi, ²² biri Kedeshning padishahi, biri Karmelning yénidiki Yoknéamning padishahi, ²³ biri Dor égzilikidiki Dorning padishahi, biri Goyimning padishahi, ²⁴ biri Tirzahnning padishahi bolup, jemi ottuz bir padishah idi.

Perwerdigarning yene Yeshuagha söz qilishi

13¹ Emma Yeshua yashinip, yéshi xéli bir yerge béríp qalghanidi. Perwerdigar uninggha mundaq dédi: — «Sen emdi qéríp qalding, yéshingmu chongiyip qaldi, lékin yene

12:1 «Izahat» — mushu bablardiki mezmunlarni obdanraq chüshinish üçün munasiwetlik xeritilerni körüng.

12:3 «Kinnerot déngizi» — yaki «Galiliye déngizi». «Shorluq déngiz» — hazir «Ölüq Déngiz» dep atilidu.

12:4 Qan. 1:4

12:6 Chöl. 21:24; 32:33

12:7 Ye. 10:40

12:23 «Dor égzilikidiki Dorning padishahi» — yaki «Nafat-Dordiki dorning padishahi».

Qanaan (Pelestin)

(Yeshua peyghember zéminni teqsim qilghandin kéyin)

igilinishi kérek bolghan nurghun zémin bar. ² Bu zéminlar bolsa munular: — Filistiylarning we Geshuriylarning barliq yurtliri, ³⁻⁴ yeni Misirning sherq teripidiki Shihor deryasidin tartip, shimal teripidiki Ekron shehirining chégralirighiche sozulghan yerler (shu yurt Qanaaniylarning zémini hésablinatti), jümlidin Gaza, Ashdod, Ashkélon, Gat we Ekronidiki besh Filistiy emir bashquridighan yurtlar bilen Awwiylarning jenub tereptiki yurtliri; Zidoniylargha tewe bolghan Mearahdin tartip Afek bilen Amoriylarning chégrasighiche bolghan Qanaaniylarning barliq zémini; ⁵ Gebaliylarning zémini we barliq Liwan zémini, yeni kün chiqish tereptiki Hermon téghining étikidiki Baal-gadtin tartip, Xamat rayonigha kirish éghizighiche bolghan zéminlar; ⁶ Liwandin tartip Misreput-Mayimgiche sozulghan taghliqta barliq oltoruwatqanlarning, yeni Zidoniylarning zémini qatarliqlardin ibarettur. Bu zémindiki xelqing hemmisini Men Israil aldidin qoghliwétimen. Shunga sen choqum Méning sanga buyrughinim boyiche buni chek tashlap Israilliqlargha miras qilip teqsim qilip bérishing kérek. ⁷ Sen emdi bu zéminlarni toqquz qebile bilen Manassehning yérim qebilisige miras qilip bôlgin».

Iordan deryasining sherq teripidiki miras zéminlar

⁸ Rubenler bilen Gadlar bolsa, Manassehning yérim qebilisi bilen birlikte Iordan deryasining u qéti, yeni sherq teripide Musaning ulargha bergen mirasigha ige boldi; buni Perwerdigarning quli bolghan Musa ulargha miras qilip bergenidi: — ⁹ Ularning zéminliri Arnon jilghisining boyidiki Aroerdin tartip, jümlidin jilghining otturisidiki sheher we Dibonghiche sozulghan Medeba tüzlenglik, ¹⁰ Heshbonda seltenet qilghan, Amoriylarning padishahi Sihonning Ammoniylarning chégrisighiche bolghan hemme sheherliri; ¹¹ Giléad bilen Geshuriylar we Maakatiylarning chet yurtliri, Hermon téghining hemmisi we Salkahgiche sozulghan barliq Bashan zémini; ¹² gigantlar bolghan Refayiylarning qalduq neslidin bolghan Ashtarot bilen Edreyde seltenet qilghan Ogning Bashandiki pütkül padishahliq zéminidin ibaret idi; mushu zémindikilerni Musa meghlup qilip, zéminlirigha ige boldi. ¹³ Lékin Israillar Geshuriylar bilen Maakatiylarni öz yurtliridin qoghliwetmidi; shunga Geshuriylar bilen Maakatiylar bûgüngiche Israil arisida turmaqta.

¹⁴ Lékin Musa Lawiy qebilisige héch miras zéminni bermigen; Israilning Xudasi Perwerdigar ulargha éytqinidek, Perwerdigargha atap otta sunulghan qurbanliqlar ularning mirasidur.

¹⁵ Musa Rubenler qebilisige, jemet-a'ililiri boyiche yurtlarni miras qilip berdi. ¹⁶ Ularning zémini bolsa Arnon jilghisining yénidiki Aroerdin tartip, jilghining otturisidiki sheher we Medebaning yénidiki pütkül tüzlenglik, ¹⁷ Heshbon we uninggha qarashliq tüzlengliktiki hemme sheherler, Dibon, Bamot-Baal, Beyt-Baal-Méon, ¹⁸ Yahaz, Kedemot, Mefaat, ¹⁹ Kiriatayim, Sibmah, we «Jilgha téghi»diki Zeret-Shahar, ²⁰ Beyt-Péor, Pisgah téghidiki dawanlar, Beyt-Yeshimot, ²¹ tüzlengliktiki barliq sheherler we Heshbonda seltenet qilghan, Amoriylarning padishahi bolghan Sihonning pütkül seltenitining zéminini öz ichige aldi. Bu padishah we uning bilen shu yurttan olturushluq, Sihongha béqinghan serdarlar Ewi, Rekem, Zur, Xur we Reba qatarliq Midiyan emirliri bolsa Musa teripidin öltürülgenidi. ²² Shu waqitta Israillar öltürgenler ichide

13:3-4 «Mearahdin» —yaki «Arahdin».

13:5 «Xamat rayonigha kirish éghizighiche...» — yaki «Libo-Xamatqiche...».

13:8 «Rubenler bilen Gadlar bolsa, Manassehning yérim qebilisi bilen birlikte...» — ibraniy tilida «Rubenler bilen Gadlar bolsa, uning bilen birlikte...».

13:12 «Refayiylar» — gigantlar idi. Ular toghruluq «Qan.» 2:10-11, 20, 3:11ni köring.

13:14 «... Musa Lawiy qebilisige héch miras zéminni bermigen» — ibraniy tilida «... u Lawiy qebilisige héch miras zéminni bermigen».

13:18 «Yahaz» — yaki «Yahazah».

Béorning oghli palchi Balaammu bar idi; unimu ular qilichlap öltürgenidi.

²³ Rubenlarning zéminining chégrasi Iordan deryasining özi idi. Rubenlarning jemet-aililiri boyiche ulargha bölüngen mirasi mana bu sheherler bilen kent-qishlaqliri idi.

²⁴ Musa yene Gad qebilisige, yeni Gidlarning jemet-aililiri boyiche ulargha miras bölup bergenidi. ²⁵ Ularning zéminiliri bolsa Yaazer bilen Giléadning barliq sheherliri, Ammoniylarning zéminining yérimi taki Rabbah aldidiki Aroergiche, ²⁶ Heshbondin tartip Ramat-Mizpeh we Betonimgliche, Mahanayimdin tartip Debirning chégrisighiche, ²⁷ jilghigha joylashqan Beyt-Haram, Beyt-Nimrah, Sukkot we Zafonlar, Heshbonning padishahi Sihonning seltenitining Iordan deryasining sherqiy qétidiki qalghan qismi, deryani yaqilap Kinneret Déngizining u bëshighiche idi.

²⁸ Gidlarning jemet-aililiri boyiche ulargha bölüngen mirasi mana bu sheherler bilen kent-qishlaqliri idi.

²⁹ Musa Manassehning yérim qebilisigimu miras bergenidi; Manassehning yérim qebilisige jemet-aililiri boyiche bu miras bölup bérilgenidi: — ³⁰ zéminiliri Mahanayimdin tartip, pütkül Bashan zémini, Bashanning padishahi Ogning pütkül seltenitining zémini we Yairning barliq yéza-kentliri (bu yéza-kentler Bashanning özige joylashqan bolup, jemiymish idi), ³¹ Giléadning yérimi bilen Bashan padishahi Ogning seltenitidiki Ashtarot we Edrey sheherliri Manassehning oghli Makirning ewladigha tewe qilinghan bolup, Makirlarning yérim qismigha jemet-aililiri boyiche miras qilip bölup bérilgenidi.

³² Musa Iordan deryasining sherq qétida, Yérixoning udulida, Moabning tüzlenglikliride bolghan waqtida bölup bergen miraslar mana bu zéminlar idi.

³³ Lékin Musa Lawiy qebilisige héch miras zéminni teqdim qilmidi; Israilning Xudasi Perwerdigar ulargha éytqinidek, U Özi ularning mirasidur.

Yehudagha teqdim qilinghan zéminlar

14 ¹ Israilning Qanaan zéminidin alghan mirasliri töwendikidek; Eliazar kahin bilen Nunning oghli Yeshua we Israil qebililiridiki jemet-aile bashliqliri mushu miraslarni ulargha bölup bergen. ² Perwerdigar Musaning wasitisi bilen toqquz yérim qebile toghrisida buyrughinidek, ularning herbirining ülüshi chek tashlash bilen bölup bérildi. ³ Chünki qalghan ikki qebile bilen Manassehning yérim qebilisining mirasini bolsa Musa Iordan deryasining u teripide ulargha teqsim qilghanidi; lékin u Lawiylargha ularning arisida héch miras bermigenidi ⁴ (Yüsüpnung ewladliri Manasseh we Efraim dégen ikki qebilege bölüngenidi. Lawiylargha bolsa, turushqa bolidighan sheherler békutilip, shundaqla shu sheherlerge tewe yaylaqlardin charpaylirini baqidighan we mal-mülüklerini orunlashturidighan yerlerdin bashqa ulargha héch ülüshlerni bermigenidi).

⁵ Perwerdigar Musagha qandaq buyrughan bolsa, Israilar shundaq qilip zéminni bölüşüwaldi.

13:22 Chöl. 31:8

13:23 «Rubenlarning zéminining chégrasi Iordan deryasining özi idi» — ibranij tilida «Rubenlarning zéminining chégrasi Iordan deryasining özi we uning chégrisi idi».

13:23 Chöl. 34:14, 15

13:30 Chöl. 32:14; Qan. 3:4, 14

13:32 «Musa Iordan deryasining sherq qétida, Yérixoning udulida, Moabning tüzlenglikliride bolghan waqtida...» — «Chöl.» 22-babni köring.

13:33 Chöl. 18:20; Qan. 10:9; 18:2

14:1 Chöl. 34:17

14:2 Chöl. 26:55

«Yeshua»

Kalebke teqdim qilinghan zémin

⁶Yehudalar Gilgalga, Yeshuaning qéshigha keldi, Kenizziy Yefunnehning oghli Kaleb Yeshuagha mundaq dédi: — «Perwerdigar Öz adimi bolghan Musagha men bilen séning toghrangda Qadesh-Barnéada néme dégenlikini bilisenghu;» ⁷Perwerdigarning adimi Musa méni Qadesh-Barnéadin zéminni charlap kélíshke ewetkende, men qiriq yashta idim; chin étiqadliq könglüm bilen uninggha xewer yetküzgenidim... ⁸Emma men bilen chiqqan qérindashirim xelqning könglini su qiliwetkenidi. Lékin men bolsam pütün qelbim bilen Perwerdigar Xudayinggha egeshtim... ⁹U küni Musa qesem qilip: — «Sen pütün qelbing bilen Perwerdigar Xudayinggha egeshkingin üçün, séning putung dessigen zémin jezmen ebedgiche séning bilen neslingning mirasi bolidu» — dégenidi. ¹⁰— Mana Israil chölde sergerdan bolup yürgende, Perwerdigar Musagha shu sözlerni dégen künidin kéyinki qiriq besh yil ichide Özi éytqinidek méni tirik saqlidi. Mana men бүгүн seksen besh yashqa kirdim. ¹¹Men mushu kündimu Musa méni charlashqa ewetken kündikidek küchlükmen, meyli jeng qilish bolsun yaki bir yerge béríp-kélísh bolsun, méning yenila baldurqidek küch-dermanim bardur.... ¹²Emdi Perwerdigar shu künide wede qilghan bu taghliq yurtni manga miras qilip bergin; chünki u küni senmu u yerde Anakiylar turidighanliqini, shundaqla chong hem musthekem sheherler barliqini anglidingghu. Lékin Perwerdigar men bilen bille bolsila, Perwerdigar éytqinidek men ularni qoghliwétimen»... ¹³Buni anglap Yeshua Yefunnehning oghli Kalebke bext-beriket tilep, Hébronni uninggha miras qilip berdi. ¹⁴Shunga Hébron taki бүгүнгиче Kenizziy Yefunnehning oghli Kalebning mirasi bolup turmaqta; chünki u pütün qelbi bilen Israilning Xudasi Perwerdigargha egeshken ¹⁵(ilgiri Hébron bolsa Kiriát-Arba dep atilatti. Arba dégen adem Anakiylar arisida eng dangqi chiqqan adem idi). Shundaq qilip zémin jengdin aram tapti...

Yehudalargha teqdim qilinghan zéminning chégrasi we sheherliri

15 ¹Yehudalar qebilisining mirasi bolsa jemet-aíliliri boyiche chek tashlinip érishken zémin bolup, jenubiy terepning uchi Édomning chégrisigha we Zin chölige tutashti; ²jenubiy chégrisi «Shor déngizi»ning ayighidin, yeni jenubiy terepke choqchiyip chiqqan qoltuqtin bashlinip, ³«Sériq Éshek dawini»ning jenub teripidin ötüp, Zingha tutashti; andin Qadesh-Barnéaning jenubini yaqilap Hezrongha ötüp, Addargha béríp, Karkaahqa burulup, ⁴Azmongha ötüp Misir éqini bilen chiqip, uchi déngizgha taqishatti. Bu ularning jenubiy chégrisi idi... ⁵Sherqiy chégrisi bolsa Shor déngizidin Iordan deryasining déngizgha quyulidighan éghizighe idi; shimaliy chégrisi bolsa déngizning Iordan deryasining déngizgha quyulidi-

14:6 Chöl. 14:24; Qan. 1:36

14:7 «chin étiqadliq könglüm bilen» — ibraniiy tilida «pütün könglüm bilen» dep ipadilinidu. Charlighuchilardin peqet Kaleb bilen Yeshua zémin toghruluq ademning iman-étiqadini righbetlendüridighan xewerlerni yetküzgenidi («Chöl.» 13-14-bab).

14:8 Chöl. 14:24

14:11 «...bir yerge béríp-kélísh bolsun...» — ibraniiy tilida «chiqish-kirish bolsun...» bilen ipadilinidu.

14:11 Chöl. 27:17; Qan. 31:2

14:12 «Anakiylar» — gigantlardan bolghan bir qebile.

14:15 «Kiriát-Arba» — «Arbaning yéza-kentliri» dégen menide.

15:2 «Shor déngizi» — yene «Ölük Déngiz» depmu atilidu.

15:2 Chöl. 34:4

15:3 «Sériq Éshek dawini» — ibraniiy tilida «Akrabbim dawini», bezide shundaq atilidu.

15:4 «uchi déngizgha taqishatti» — bu déngiz «Ottura Déngiz»dur. «ularning jenubiy chégrisi» — ibraniiy tilida «silerning jenubiy chégranglar».

ghan éghizidin bashlinip, ⁶ andin Beyt-Hoglahgha béríp, Beyt-Arabahning shimalidín ötüp, Rubenning oghli Bohanning téshining qéshighiche idi; ⁷ andin chégra Aqor jilghisidin Debirge qarap ötüp, u yerdin shimal teripige burulup, jilghining jenub teripidiki Adumimgha chiqidighan dawanning udulidiki Gilgalgha yétip béríp, andin En-Shemesh suliridin ötüp, En-Rogel buliqigha tutishatti; ⁸ u yerdin «Ben-Hinnomning jilghisi»gha chiqip, Yebusiylar égzilikidin, yeni Yérusalémning jenub teripidiki dawandin ötüp, andin Hinnom jilghisining aldigha, yeni gherb terepke, Refayiylarning jilghisining shimaliy bëshidiki taghning choqqisigha chiqti; ⁹ chégra bu taghning choqqisidin Neftoah süyining buliqigha béríp, andin Efron téghidiki sheherlirining yéni bilen chiqip, u yerdin Baalah (yeni Kiriati-Yéarim)gha yétip béríp, ¹⁰ andin Baalahtin ötüp, gherb teripige qayrilip Séir téghigha béríp, Yéarim téghi (yeni Késalon)ning shimaliy baghridin ötüp, Beyt-Shemeshke chüshüp, Timnahtin ötti; ¹¹ andin shimalgha qarap Ekronning dawini bilen chiqip Shikrongha ötüp, Baalah téghining yénigha tutiship, Yabneelge yétip, andin uchi déngizgha taqashqanidi. ¹² Gherb teripidiki chégrisi bolsa déngiz boyli idi. Yehudalarning jemet-aíliliri boyiche ulargha toxtitilghan töt teripidiki chégra mana shu idi...

¹³ Yefunnehning oghli Kalebge bolsa, Perwerdigarning Yeshuagha bergen emri boyiche, uninggha Yehudalarning arisida bir ülüsh, yeni Anakning atisi Arbaning shehiri bolghan Hébron ata qilindi. ¹⁴ Kaleb shu yerdin Shéshay, Ahiman we Talmay dégen üç Anakiyni qoghliwetti; ular üçi Anakning ewladi idi. ¹⁵ Andin shu yerdin chiqip, Debirde turuwatqanlargha hujum qildi (ilgiri Debirning nami Kiriati-Sefer idi). ¹⁶ Kaleb: — Kimki Kiriati-Seferge hujum qilip uni alsa, uninggha qizim Aksahni xotunluqqa bérimen, dégenidi.

¹⁷ Kalebning ukisi Kénazning oghli Otniyel uni ishghal qildi, Kaleb uninggha qizi Aksahni xotunluqqa berdi. ¹⁸ Shundaq boldiki, qiz yatliq bolup uning qéshigha barar chaghda, éri-ni atisidin bir parche yer sorashqa ündidi. Aksah éshektin chüshüshige Kaleb uningdin: — Séning néme teliping bar? — dep soridi...

¹⁹ U jawab béríp: — Méni alahide bir beriketligeysen; sen manga Negewdin qaghjiraq yer bergenikensen, manga birnechche bulaqnimu bergeysen, — dédi. Shuni déwidi, Kaleb uninggha üstün bulaqlar bilen astin bulaqlarni berdi...

²⁰ Töwendikiler Yehuda qebilisige ularning jemet-aíliliri boyiche tegken miras ülüshlerdur: —

²¹ Yehuda qebilisining eng jenubigha jaylashqan, Édom chégrisi tereptiki sheherler: — Kabzeel, Éder, Yagur, ²² Kinah, Dimonah, Adadah, ²³ Kedesh, Hazor, Yitnan, ²⁴ Zif, Telem, Béalot, ²⁵ Hazor-hadattah, Kériot-Hezron (yeni Hazor), ²⁶ Amam, Séma, Moladah, ²⁷ Hazar-Gaddah, Heshmon, Beyt-Pelet, ²⁸ Hazar-Shual, Beer-Shéba, Biziotiya, ²⁹ Baalah, Ijim, Ézem, ³⁰ Etlolad, Késil, Xormah, ³¹ Ziklag, Madmannah, Sansannah, ³² Libaot, Shilhim, Ayin we Rimmon qatarliqlar jemiy yigirme toqquz sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi...

³³ Shefelah oymanliqidiki sheherler bolsa Eshtaol, Zoréah, Ashnah, ³⁴ Zanoah, En-Gannim, Tap-

15:8 «Ben-Hinnom» — «Hinnomning oghli» dégen menide.

15:12 Chöl. 34:6

15:13 Ye. 14:15; Hak. 1:20

15:14 Hak. 1:10

15:18 «Aksah éshektin chüshüshige Kaleb uningdin ... soridi» — bu ish sel sirliq tuyulidu. Némishqa Otniyelning özi bu telepni qoymaydu? 18-ayetke qarighanda, pursat kelkende, Aksah özi dadisigha 19-ayettiki telepni qoyidu.

15:19 «sen manga Negewdin qaghjiraq yer bergenikensen...» — ibraniy tilida peqet «sen manga Negewdin yerni bergenikensen...» déyilidu. Emeliyette Debir dégen sheher Negewde emes (Negew Yehudaning jenubiy teripidiki chöllük idi), belki taghliq rayonda idi. Lékin etrapida su az bolghachqa, Aksah shu yerni «Negewdek (démek, qaghjiraq) bir yer» dep puritidu.

15:32 «... jemiy yigirme toqquz sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi» — tizimlanghan sheherler 29 emes, belki 36 sheher; tizimlanghan sheherlerning namli ri belkim «qarashliq kent-qishlaqlar»din birnechisini öz ichige alsa kérek (mesilen, 23- we 25-ayettiki «Hazor»).

puah, Enam,³⁵ Yarmut, Adullam, Sokoh, Azikah,³⁶ Shaarayim, Aditaim, Gederah we Gederotaim bolup, jemiý on töt sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi.³⁷ Bulardin bashqa yene Zinan, Hadashah, Migdal-Gad,³⁸ Diléan, Mizpah, Yoqteel,³⁹ Laqish, Bozkat, Eglon,⁴⁰ Kabbon, Lahmas, Qitlish,⁴¹ Gederot, Beyt-Dagon, Naamah we Makkedah bolup, jemiý on alte sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi.

⁴² Buningdin bashqa yene Libnah, Éter, Ashan,⁴³ Yeftah, Ashnah, Nezib,⁴⁴ Kéilah, Aqzib we Maresah bolup, jemiý toqquz sheher we yene ulargha qarashliq kent-qishlaqlarmu bar idi;⁴⁵ yene Ekron bilen uninggha qarashliq yéza-kentler,⁴⁶ shundaqla Ekronning gherb teripidin tartip Ashdodning yénidiki hemme sheherler bilen ularning kent-qishlaqliri qoshulup,⁴⁷ Ashdod we uninggha qarashliq yézilar we kent-qishlaqlar, Gaza shehiri we shundaqla Misir éqinighiche we Ulugh Déngizning qirghiqighiche, uninggha qarashliq yézilar we kent-qishlaqlar bar idi.

⁴⁸ Taghliq rayondiki sheherler: — Shamir, Yattir, Sokoh,⁴⁹ Dannah, Kiriati-Sannah (yeni Debir),⁵⁰ Anab, Eshtemoh, Anim,⁵¹ Goshen, Holon we Giloh bolup, jemiý on bir sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi.

⁵² Buningdin bashqa yene Arab, Dumah, Éshan,⁵³ Yanim, Beyt-Tappuah, Afikah,⁵⁴ Humtah, Kiriati-arba (yeni Hébron) we Zior bolup, jemiý toqquz sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar bar idi.

⁵⁵ Buningdin bashqa yene Maon, Karmel, Zif, Yuttah,⁵⁶ Yizreel, Yokdéam, Zanoah,⁵⁷ Kayin, Gibéah we Timnah bolup, jemiý on sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar bar idi.

⁵⁸ Buningdin bashqa yene Halhul, Beyt-Zur, Gedor,⁵⁹ Maarat, Beyt-Anot we Eltekon bolup, jemiý alte sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar bar idi.

⁶⁰ Buningdin bashqa yene Kiriati-Baal (yeni Kiriati-Yéarim) we Rabbah dégen ikki sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar bar idi.

⁶¹ Chöldiki sheherler bolsa: — Beyt-Arabah, Middin, Sekakah,⁶² Nibshan, «Shor Shehiri» we Engedi, jemiý alte sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi.

⁶³ Lékin Yérusalémda olturuqluq Yebusiylarni bolsa Yehudalar qoghliwételmigen; shunga ta bügüngiche Yebusiylar Yehudalar bilen Yérusalémda bille turmaqta.

Yüsüf qebilisining mirasi — yeni Efraim we Manasseh qebililirining mirasi

16¹Yüsüpnig ewladlirigha chek tashlinip chiqqan miras zémin bolsa Yérixogha tutash bolghan Iordan deryasidin tartip, Yérixoning sherq teripidiki köllergiche bolghan yurtlar we Yérixodin chiqip, chöldin ötüp Beyt-Elning taghliq rayonigha sozulghan yurtlar idi.² Chégrisi Beyt-Eldin tartip Luzgha, andin Arkiylarning chégrisidiki Ataratqa yétip,³ andin gherb teripige bérip, Yafletiylerning chégrisigha tutishup, Astin Beyt-Horonning chétige chüshüp, Gezerge bérip déngizda axirlishatti.⁴Yüsüpnig ewladliri, yeni Manasseh bilen Efraimlar érishken miras ülüshi mana shu idi.

⁵Efraimlarning jemet-ailiri boyiche alghan zéminining chégrisi töwendikidek: — miras zéminning sherq tereptiki chégrisi Atarat-Addardin tartip üstün Beyt-Horonghiche yétip,⁶ andin déngizgha bérip shimalgha qarap Mikmitatqa chiqti; andin yene sherq teripidiki Taanat-Shilohqa qayrilip, uningdin ötüp sherq terepke qarap Yanoahqa,⁷ Yanoahdin chüshüp Atarat bilen Naaratqa yétip, Yérixogha tutiship Iordan deryasigha chiqti.

15:38 «Mizpah» — yaki «Mizpeh».

15:40 «Lahmas» — yaki «Lahmam».

15:49 «Kiriati-Sannah» — yaki «Kiriati-Sefer».

15:50 «Eshtemoh» — yaki «Eshtemoa».

15:62 «Shor Shehiri» — yaki «Ir-Hammelah».

16:1 «sherq teripidiki köllergiche» — yaki «sherq teripidiki bulaqlarghiche».

⁸ Chégra Tappuahdin gherb terepke chiqip Kanah éqinighiche béríp, déngizgha yétip ayaghashti. Efraimning qebilisige, yeni ularning jemet-aílilirige tegken miras ülúshi shu idi. ⁹ Buningdin bashqa Efraimlar üçün Manassehning mirasining otturisida birnechche sheherler ayrilghanidi; bu ayrilghan sheherlarning hemmisi qarashliq kent-qishlaqliri bilen qoshulghanidi. ¹⁰ Emma Efraimlar Gezerde olturushluq Qanaaniylarni qoghliwetmigenidi; shunga Qanaaniylar ta bügüngiche Efraimning arisida turup, mexsus hasharchi medikarlar bolup turmaqta.

Manassehning mirasi

17¹ Manasseh Yüsüpning tunji oggli bolghachqa, uning qebilisigimu chek tashlinip miras bérilgen. Manassehning tunji oggli Makirning ewladliri (Makir Giléadning atisi idi) batur palwan bolghachqa, ulargha Giléad bilen Bashan miras qilip bérildi. ² Manassehning qalghan ewladlirimu, jümlidin Abiézerler, Helekler, Asrieller, Shekemler, Heferler bilen Shémidalar öz jemet-aíliliri boyiche miras ülúshini aldi. Bular bolsa Yüsüpning oggli Manassehning er jemet aíliliri idi.

³ Emdi Manassehning chewrisi, Makirning ewrisi, Giléadning newrisi, Heferning oggli Zelofihadning ogghul perzentliri yoq bolup, peqet qizlirila bar idi. Uning qizlirining isimliri Mahlah, Noah, Hoglah, Milkah we Tirzah idi. ⁴ Ular kahin Eliazar bilen Nunning oggli Yeshua we emirlarning qéshigha béríp ulargha: — Perwerdigar Musagha biz toghruluq qérindashlirimiz qatarida miras bérishke emr qilghanidi, dédi. Shuni déwidi, Yeshua Perwerdigarning emri boyiche ularning atisining qérindashliri qatarida ulargha miras berdi. ⁵ Buning bilen Iordan deryasining u teripidiki Giléad bilen Bashan zéminliridin bashqa, Manassehke yene on ülúsh yer bérildi. ⁶ Chünki Manassehning qizliri uning ogghullirining qatarida mirasqa ige bolghanidi; Giléad zémini Manassehning qalghan ewladlirigha tegkenidi.

⁷ Manassehning zéminining chégrisi bolsa Ashirdin tartip Shekemning utturidiki Mikmitatqa béríp, andin jenub teripige qayrilip, En-Tappuahda turghuchilarning jayighiche tutishatti.

⁸ Chünki Tappuahning zémini bolsa Manassehge tegkenidi; lékin Manassehning chégrisidiki Tappuah shehiri Efraimgha tewe idi. ⁹ Chégrisi u yerdin Kanah éqinigha chüshüp, jilghining jenub teripi bilen chiqti. U yerdiki sheherler bolsa Manassehning sheherlirining arisida bolsimu, Efraimgha tegdi. Manassehning chégrisi jilghining shimal teripi bilen béríp déngizgha yétip axirlishatti. ¹⁰ Jilghining jenub teripidiki zémin Efraimgha, shimal teripidiki zémin Manassehke tewe idi; gherb teripining chégrisi déngiz idi. Ularning zémini shimal teripide Ashirning ülúshigiche yétip, sherq teripi Issakarning ülúshige tutashqanidi.

¹¹ Manassehkimu Issakar bilen Ashirning ülúshliri ichidin Beyt-Shéan we uninggha qarashliq kentler, Ibléam bilen uninggha qarashliq kentler, Dor ahalisi bilen Dorgha qarashliq kentler, En-Dor ahalisi bilen En-Dorgha qarashliq kentler, Taanaq ahalisi bilen Taanaqqa qarashliq kentler we Mégiddo ahalisi bilen Mégiddogha qarashliq kentler, yeni «Üch Égizlik» dégen yurt tegdi. ¹² Lékin Manasseh bu sheherdikilerni qoghliwitelmidi; Qanaaniylar shu yurtlarda tu-

17:1 «...ulargha Giléad bilen Bashan miras qilip bérildi» — ibraniy tilida «...uninggha Giléad bilen Bashan miras qilip bérildi». Muqeddes Kitabda pütün bir jemet bezide peqet atisining ismi bilen atilip bir ademdek körsitilidu.

17:1 Yar. 46:20

17:3 Chöl. 26:33; 27:1

17:4 Chöl. 27:7; 36:2

17:6 «Manassehning qizliri uning ogghullirining qatarida...» — mushu ayyettiki «Manassehning qizliri» we «ogghulliri» dégen söz uning qiz ewladliri we ogghul ewladlirini körsitidu.

17:7 «jenub teripi» — mushu yerde ibraniy tilida «ong teripi» dégen sözler bilen ipadilengen.

17:11 «Beyt-Shéan» — bezige «Beyt-Shan» déyilidu. «Üch Égizlik» dégen yurt — bashqa birnechche terjimilirini uchrishi mumkin.

ruwérishke niyet baghlig'hanidi.¹³ Israillar barghanséri kücheygechke Qanaaniylarni özlirige hasharchi qilib béqindurdi, lékin ularni öz yerliridin mutleq qoghlivélmidi.

¹⁴ Yüsüpler bolsa Yeshuagha: — Bizler Perwerdigar hazirgiche shundaq beriketlep kelgen, chong bir xelq tursaq, sen némishqa chek tashlash bilen bizge peqet bir ülüsh miras, bir parche yerla berding? — dédi.

¹⁵ Yeshua ulargha jawab béríp: — Eger siler chong bir xelq bolsanglar, Efraimning taghliq yurti silerge tar kelgen bolsa, ormangha béríp u yerdiki Perizziylar bilen gigant Refayiylar yurtida derexlerni késíp, özünglar üçün bir jayni chiqiriwélinglar, dédi.

¹⁶ Lékin Yüsüpler: — Taghliq yurt bizge yetmeydu; shuning bilen bir waqitta jilghida turuw-atqanlar, meyli Beyt-Shéanda we uningha qarashliq kentlerde bolsun yaki Yizreel jilghisida turuwatqan Qanaaniylar bolsun, hemmisining tömürdin jeng harwiliri bar iken, dédi.

¹⁷ Shundaq déwidi, Yeshua Yüsüp jemeti bolghan Efraim bilen Manassehge söz qilib: — Siler derweqe chong bir xelqsiler we zor küchünglar bardur; shunga silerge peqet bir ülüshla miras bérilse bolmaydu; ¹⁸ ashu pütkül taghliq yurtmu silerge bérilidu; gerche u ormanliq bolsimu, siler uni késíp boshitisiler we uning etraplirighimu ige bolisiler; Qanaaniylarning tömür jeng harwiliri bar, shundaqla küchlük bolsimu, siler ularni heydep chiqiriwiteleysiler, — dédi..

Shilohda yig'ilish — qalghan yette qebilining mirasi

18¹ Pütkül Israillar jamaiti Shilohqa yig'ilip, u yerde ibadet chédiri tikti. Gerche zémin ularning aldida boysundurulghan bolsimu,² lékin Israillar arisida öz miras ülüshi téxi teqsim qilinmighan yette qebile qalghanidi. ³ Shunga Yeshua Israillargha mundaq dédi: — «Atabowiliringlarning Xudasi Perwerdigar silerge bergen bu zéminni qolunglarga élishqa susluq qilib qachanghiche keynige sürisiler?» ⁴ Siler özünglar üçün her qebilidin üç ademni tallanglar; men ularni qozghilip bu pütkül zéminni aylinip chiqip, uni herbir qebile öz miras ülüshige muwapiq sizip-xatirileshe, andin qéshimgha yénip kélishe ewetimen. ⁵ Ular zéminni yette ülüshke bölün; lékin Yehuda qebilisi bolsa jenubtiki öz ülüsh zéminida turiwersun, Yüsüpning jemetimu shimal tereptiki öz ülüsh zéminida turiwersun. ⁶ Siler zéminni yette ülüshke bölüp, pasilini xatirilep sizip yénimgha kélinglar; andin men Perwerdigar Xudayimizning aldida bu yerde siler üçün chek tashlaymen. ⁷ Emma Lawiylarning bolsa, aranglarda ülüshi bolmaydu, chünki Perwerdigarning kahinliqi ularning mirasidur. Gad bilen Ruben we Manasseh yérim qebilisi bolsa Iordan deryasining u qéti, sherq teripide Perwerdigarning quli bolghan Musa ulargha miras qilib bergen yerlerni alliqachan alghandur».

⁸ Zéminni xatirileshe békitken kishiler qozghilip yolgha chiqqanda, Yeshua ulargha qattiq jékilep: — Siler béríp zéminni aylinip, uni sizip-xatirilep méning qéshimgha yénip kélinglar; andin men mushu yerde, Shilohning özide Perwerdigarning aldida siler üçün chek tashlaymen, dédi.

⁹ Shundaq déwidi, bu ademler béríp zéminni aylinip, uni sizip-xatirilep, sheherler boyiche yette ülüshke bölüp, xatirige sizip, Shilohdiki chédirgahqa, Yeshuaning qéshigha yénip keldi.

¹⁰ Andin Yeshua Shilohda Perwerdigarning aldida ular üçün chek tashlidi we shu yerde qebile-jemeti boyiche zéminni Israillargha teqsim qilib berdi.

17:12 Hak. 1:27

17:18 «uning etraplirighimu ige bolisiler» — démek, peqet taghliq rayongha emes, belki etrapidiki we otturisidiki jilghilarda turghan Qanaaniylarni heydiwétip, shu yerlergimu ige bolisiler.

18:1 «Shiloh» — muqeddes chédir tunji tiklengen sheher idi.

Binyaminning mirasi

¹¹ Binyaminlar qebilisige jemet-aililiri boyiche chek tartildi; ular chek arqiliq érishken zémin Yehudalar bilen Yüsüplarning zémini otturisidiki yurt boldi. ¹² Ularning shimaliy chégrisi Iordan deryasidin boshlap, Yérixoning shimal teripidiki dawanni yandap, gherb teripige qarap taghliq yurtqa chiqip we Beyt-Awenning chölige tutishatti; ¹³ andin Luzgha chiqip, luz, yeni Beyt-Elning jenub teripini yandap ötüp, astin Beyt-Horonning jenubidiki taghqa yéqin Atarot-Addargha chüshti; ¹⁴ chégra shu yerdin ötüp gherbtin jenubqa qayrilip, Beyt-Horonning jenubining udulidiki taghdin Yehudalarning sheherliridin biri bolghan Kiriati-Baal (yeni Kiriati-Yéarim)gha tutashti. Bu gherb terepning chégrisi idi. ¹⁵ Jenub terepning chégrisi Kiriati-Yéarimning chétidin boshlap gherb teripige méngip, Neftohtiki su menbesige tutashti; ¹⁶ chégra andin Refayiylarning jilghisining shimal teripige jaylashqan Ben-Hinnomning jilghisining udulidiki taghning béshigha chüshüp, andin Hinnomning jilghisi bilen yene chüshüp, Yebusiylarning égzlikining jenub teripi bilen méngip, andin En-Rogel buliqigha yetti; ¹⁷ andin shimal teripige qayrilip En-Shemesh buliqidin ötüp, Adullam dawinining udulidiki Gelilotqa bérp, Rubenning oghli Bohanning téshigha chüshüp, ¹⁸ we Arabah tüzlenglikining shimal teripidiki égzliktin ötüp, Arabah tüzlenglikige chüshti. ¹⁹ Andin chégra shimal teripige chiqip Beyt-Hoglahning dawinigha tutiship, Iordan deryasining jenubiy éghizida, yeni Shor déngizining shimaliy qoltuqida axirlashti. Bu jenub terepning chégrisi idi. ²⁰ Sherq chégrisi bolsa Iordan deryasining özi idi. Bu Binyaminlarning ülüshi bolup, ulargha jemet-ailiri boyiche toxtitilghan miras zéminining chégrisi shu idi.

²¹ Binyaminlar qebilisige jemet-aililiri boyiche tegken sheherler bolsa töwendikilerdur: — Yérixo, Beyt-Hoglah, Émek-Keziz, ²² Beyt-Arabah, Zemarayim, Beyt-El, ²³ Awwim, Parah, Ofrah, ²⁴ Kefar-Haamonay, Ofni we Géba bolup, jemi on ikki sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi; ²⁵ Buningdin bashqa Gibéon, Ramah, Beerot, ²⁶ Mizpah, Kefirah, Mozah, ²⁷ Rekem, Irpeel, Taralah, ²⁸ Zelah, Ha-Elef, Yebusi (yeni Yérusalém), Gibéah we Kiriati bolup, jemi on töt sheher we uninggha qarashliq kent-qishlaqlarmu bar idi. Bu bolsa Binyaminlarning miras ülüshi bolup, jemet-aililiri boyiche ulargha bérilgenidi..

Shiméonning mirasi

19 ¹ Ikkinchi chek Shiméongha chiqti, yeni Shiméonlar qebilisige jemet-aililiri boyiche tartildi; ularning mirasi bolsa Yehudalarning miras ülüşining arisida idi. ² Ularning érishken mirasi ichide Beer-Shéba, Shéba, Moladah, ³ Hazar-Shual, Balah, Ézem, ⁴ Etlotad, Bitul, Xormah, ⁵ Ziklag, Beyt-Markabot, Hazar-Susah, ⁶ Beyt-Libaot we Sharuhen bolup, jemi on üç sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi.

⁷ Buningdin bashqa yene Ayin, Rimmon, Éter, Ashan bolup, jemi töt sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar ⁸ Hemde jenub tereptiki Baalat-Beer (yeni jenubdiki Ramah)ghiche bolghan bu töt sheherning etrapidiki hemme kent-qishlaqlarmu bar idi. Bular Shiméonlar qebilisining ülüshi bolup, jemet-aililiri boyiche érishken mirasi idi.

⁹ Shiméonlarning miras ülüshi Yehudalarning ülüşining ichidin élip bérildi; chunki Yehudalarning miras ülüshi özlirige köplük qilghanidi, shunga Shiméonlarning miras ülüshi ularning miras ülüşining ichidin bérildi.

18:12 Ye. 7:2

18:15 «Neftohtiki su menbesige» — ibraniy tilida «Neftohtiki sularning buliqigha».

18:16 Ye. 15:7, 8

18:17 Ye. 15:6

18:28 «Ha-Elef» — yaki peqet «Elef» (ménisi «ming»)

«Yeshua»

Zebulunning mirasi

¹⁰ Üchinchi chek Zebulunlar qebilisiga jemet-aililiri boyiche tartildi; ularning miras chégrisi Saridqa baratti, ¹¹ chégrisi gherb terepte Maréalahqa béríp Dabbeshetke yétíp Yoknéamning udulidiki éqingha tutishatti; ¹² U Saridtin sherq teripige qayrilip, kün chiqishqa burulup Kislot-Tabor yurtigha tutiship, Dabiratqa ötüp, Yafiyagha bardi; ¹³ andin shu yerdin u sherq teripige kün chiqishqa yene burulup, Gat-Hefer we Et-Kazingha kélíp Néahqa sozulghan Rimmon yurtigha yétíp bardi. ¹⁴ Andin u yerdin shimal terepke qayrilip, Hannatongha yétíp béríp, Yiftah-Elning jilghisida axirlashti. ¹⁵ Ularning ülüshi yene Kattat, Nahalal, Shimron, Yidalah we Beyt-Lehemnimu orap, jemiý on ikki sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlarnimu öz ichige alatti.

¹⁶ Bu bolsa, yeni bu sheherler we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar Zebulunlarning miras ülüshi bolup, jemet-aililiri boyiche ulargha bérilgenidi.

Issakarning mirasi

¹⁷ Tötinchi chek Issakargha chiqti, yeni Issakarlar qebilisiga jemet-aililiri boyiche tartildi; ¹⁸ ulargha bérilgen yurtlar Yizreelgiche bolup, Kesullot, Shunem, ¹⁹ Hafarayim, Shion, Anaharat, ²⁰ Rabbit, Kishion, Ébez, ²¹ Remet, En-Gannim, En-Haddah we Beyt-Pazzezni öz ichige aldi; ²² andin chégrisi Tabor, Shahazimah we Beyt-Shemeshke yétíp, Iordan deryasida axirlashti; ularning ülüshi jemiý on alte sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi.

²³ Bu bolsa, yeni bu sheherler we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar Issakarlarning miras ülüshi bolup, jemet-aililiri boyiche ulargha bérilgenidi.

Ashirning mirasi

²⁴ Beshinchi chek Ashirlar qebilisiga jemet-aililiri boyiche tartildi; ²⁵ ularning zémini Helkat, Hali, Beten, Aqsaf, ²⁶ Allammelek, Améad we Mishalni öz ichige aldi; chégrisi gherb terepte Karmel bilen Shihor-Libnatqa tutiship, ²⁷ andin sherq terepke qayrilip Beyt-Dagongha béríp, Zebulun zémini bilen Yiftah-El jilghisining shimal teripidin ötüp, Beyt-Émek bilen Néielge yétíp béríp Kabulning shimal teripige chiqti; ²⁸ Ébron, Rehob, Hammon we Kanahni öz ichige élip Chong Zidongha yétíp bardi. ²⁹ andin chégrisi Ramah teripige qayrilip, Tur dégen mustehkem shehirge béríp, Xosahqa qayrilip, Aqzib bilen Hebelge tutash bolghan déngizda axirlashti; ³⁰ zémini Ummah, Afek we Rehobnimu öz ichige alghan; jemiý yigirme ikki sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlarni öz ichige alghanidi.

³¹ Bu bolsa, yeni bu sheherler we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar Ashirlarning miras ülüshi bolup, jemet-aililiri boyiche ulargha bérilgenidi.

Naftalining mirasi

³² Altinchi chek Naftaligha chiqti, yeni Naftalilar qebilisiga jemet-aililiri boyiche tartildi; ³³ ularning chégrisi bolsa Heleftin chiqip, Zaanannimdiki dub derixidin ötüp, Adami-Nekeb we Yabneeldin chiqip, Lakkumgha yétíp Iordan deryasigha béríp axirlashti. ³⁴ Andin gherb terepke qayrilip Aznot-Taborga béríp, shu yerdin Hukkokqa chiqip, jenubta Zebulunning ülüsh zéminigha tutiship, shimalda Ashirning ülüsh zéminigha yétíp, kün chiqish teripide Iordan deryasining yénida, Yehudaning ülüsh zéminigha ulashti. ³⁵ Naftalining mustehkem sheherliri Ziddim, Zer, Hammat, Rakkat, Kinneret, ³⁶ Adamah, Ramah, Hazor, ³⁷ Kedeshe, Edrey, En-Hazor, ³⁸ Yiron, Migdal-El, Horem, Beyt-Anat we Beyt-Shemeshler bolup, jemiý on toqquz sheher we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar idi.

19:27 «shimal teripi» — ibraniý tilida «sol teripi» dégen sözler bilen ipadiliniidu.

19:29 «Aqzib bilen Hebelge tutash bolghan» — yaki «Aqzib yurtining yénida».

19:33 «Adami-Nekeb» — yaki «Adami, Nekeb».

«Yeshua»

³⁹ Bu bolsa, yeni bu sheherler we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar Naftalilar qebilisining miras ülüşü bolup, jemet-aililiri boyiche ulargha bérilgenidi.

Danning mirasi

⁴⁰ Yettinchi chek Danlarning qebilisige chiqti; u ularning jemet-aililiri boyiche tartildi. ⁴¹ Ular-ning miras zémini bolsa Zoréah, Eshtaol, Ir-Shemesh, ⁴² Shaalabbin, Ayjalon, Yitlah, ⁴³ Élon, Timnatah, Ekron, ⁴⁴ El-tekeh, Gibbéton, Baalat, ⁴⁵ Yehud, Bene-Barak, Gat-Rimmon, ⁴⁶ Me-Yar-kon, Rakkon we Yafoning udulidiki yurtni öz ichige aldi.

⁴⁷ Lékin Danlarning zémini öz qolidin ketken bolghachqa, Danlar chiqip Leshemge hujum qilip uni ishghal qildi; ahalisini qilichlap yoqitip, u yerni özining qilip makanlashti; andin ular Leshemge atisi Danning ismini qoyup, uni Dan dep atidi.

⁴⁸ Mana bular, yeni bu sheherler we ulargha qarashliq kent-qishlaqlar Danlar qebilisige, ular-ning jemet-aililiri boyiche miras qilip bérilgenidi.

Yeshua peyghemberning miras ülüşü

⁴⁹ Bu teriqide Israillar zéminni chégra-chégra boyiche bölüp boldi; andin ular Nunning oghli Yeshuagha öz arisidin miras bölüp berdi. ⁵⁰ Perwerdigarning buyruqi boyiche Yeshua tiligi-nidek uninggha Efraim taghliq yurtidiki Timnat-Sérah dégen sheherni berdi; buning bilen u sheherni qurup chiqip, uningda turdi.

⁵¹ Mana bular Eliazar kahin bilen Nunning oghli Yeshua we Israilning qebile-jemetlirining katta-bashliri bir bolup Shilohda, jamaet chédirining derwazisining aldida turup, Perwerdigarning aldida chek tashlap bölüp teqsim qilghan miraslardur. Bu teriqide ular zéminning teqsimatini tügetti.

Panahliq sheherler

20¹ Perwerdigar Yeshuagha söz qilip mundaq dédi: —

² Sen Israillargha mundaq dégin: — «Özüm Musaning wasitisi bilen silerge buyru-ghandek, özünglar üçün «panahliq sheherler»ni tallap békitinglar; ³ bilmey, tasadipiyliq-tin adem urup öltürüp qoyghan herqandaq kishi u sheherlerge qéchip ketsun. Buning bilen bu sheherler silerge qan intiqamini alghuchidin panahgah bolidu. ⁴ Ademni shundaq öltürgen kishi bu sheherlerning birige qéchip bérıp, sheherning qowuqigha kélip, shu yerde sheherning aqsqaqallirigha öz ehwalini éytun; ular uni özige qobul qilip sheherge kirgüzüp, uning özliri bilen bille turushigha uninggha jay bersun.

⁵ Emdi qan qisasini alghuchi uni qoghlap kelse, ular adem öltürgen kishini qisaskarning qoligha tapshurup bermisun; chünki shu kishining burundin öz qoshnisigha héch öch-adawiti bolmi-ghan, belki tasadipiy urup öltürüp qoyghan. ⁶ Adem öltürgen kishi jamaet aldida soraq qilin-ghuche shu sheherde tursun; andin shu waqittiki bash kahin ölüp ketkende, u shu sheherdin ayirilip, öz shehirige, yeni qéchip chiqqan sheherdiki öyige yénip kelsun.

⁷ Shuning bilen ular Naftali taghliq yurtidiki Kedeshni, Efraimning taghliq yurtidiki Shekemni we Yehudaning taghliq yurtidiki Kiriati-Arba, yeni Hébronni, ⁸ Yérixoning sherq teripidiki, Ior-dan deryasining u qétidiki Ruben qebilisining zéminidin tüzlenglikning chölidiki Bezerni, Gad qebilisining zéminidin Giléadtiki Ramotni we Manasseh qebilisining zéminidin Bashandiki Go-lanni tallap békitti.

19:43 «Timnatah» — yaki «Timnah».

19:47 «Lékin Danlarning zémini öz qolidin ketken bolghachqa, Danlar chiqip...» — bashqa birxil terjimisi: — «Lékin Danlarning zémini shular (shu sheherler) bilen cheklengen bolghachqa, Danlar chiqip...».

20:2 Mıs. 21:13; Chöl. 35:6; Qan. 19:1, 2

20:4 Chöl. 35:22, 23; Qan. 19:4, 5

20:8 Qan. 4:43

⁹ Mana bu sheherler barliq Israillar we ularning arisida turuwatqan musapirlar üçhün panah-gah bolushqa békitilgen sheherlerdur; kimki bilmey, tasadipiliqtin adem öltürgen bolsa, uning jamaet aldida soraq qilinishidin burun, qan qisaskarning qolida ölmesliki üçhün shu sheher-lerge qéchip kétishke bu sheherler békitilgen.

Lawiylarning turushigha sheherlerni békitish

21 ¹ U waqitta Lawiy jemetlirining kattiwashliri kahin Eliazar, Nunning oghli Yeshua we Israil qebililirining kattiwashlirining qéshigha béríp, ² Qanaan zéminidiki Shilohda ulargha: — Musaning wasitisi arqiliq Perwerdigar biz toghruluq: «Ulargha turushqa sheherlerni, malliri üçhün yaylaqlarni qoshup bergin», dep éytqan, dédi..

³ Shuni déwidi, Israillar Perwerdigarning emri boyiche öz miras ülüshliridin munu sheherler bilen yaylaqlarni qoshup Lawiylargha berdi: —

⁴ birinchi tashlangan chek Kohat jemetlirige chiqti; chek tashlinip, Lawiylar ichidiki kahin Harunning ewladlirigha Yehuda qebilisi, Shiméon qebilisi we Binyamin qebilisining zéminli-ridin on üç sheher békitildi; ⁵ Andin Kohatning qalghan ewladlirigha chek tashlinip, Efraim qebile-jemetlirining zéminidin, Dan qebilisining zéminidin we Manasseh yérím qebilisining zéminliridin on sheher békitildi.

⁶ Gershonning ewladlirigha chek tashlinip, Issakar qebile-jemetlirining zéminidin, Ashir qebili-sining zéminidin, Naftali qebilisining zéminidin we Manassehning yene bir yérím qebilisining zéminidin on üç sheher békitildi.

⁷ Merarining ewladlirigha, jemet-ailliri boyiche chek tashlinip, Ruben qebilisining zéminidin, Gad qebilisining zéminidin we Zebulun qebilisining zéminidin on ikki sheher békitildi.

⁸ Bu तरीде Perwerdigar Musaning wasitisi bilen buyrughinidek Israillar chek tashlap bu she-herler bilen yaylaqlirini qoshup, Lawiylargha berdi.

⁹ Ular Yehudaning qebilisi bilen Shiméonning qebilisining zéminidin töwende tizimlanghan munu sheherlerni berdi: — ¹⁰ (chek tashlanganda, Lawiylarning nesli bolghan Kohatlar jeme-tidiki Harunning ewladlirigha birinchi chek chiqqachqa munu sheherler bérildi): —

¹¹ ulargha Yehudaning taghliq rayonidiki Kiriati-Arba (Arba Anakning atisi idi), yeni Hébron bilen etrapidiki yaylaqlarni qoshup berdi. ¹² Lékin sheherge tewe étizlar bilen kent-qishlaqlarni Yefunehning oghli Kalebke miras qilip berdi. ¹³ Shundaq qilip ular Harun kahinning ewlad-lirigha adem öltürgen kishiler panahlinidighan sheher Hébron we yaylaqlirini, yene ulargha Libnah bilen yaylaqlirini, ¹⁴ Yattir bilen yaylaqlirini, Eshtemoa bilen yaylaqlirini, ¹⁵ Holon bilen yaylaqlirini, Debir bilen yaylaqlirini, ¹⁶ Ayin bilen yaylaqlirini, Yuttah bilen yaylaqlirini, Beyt-Shemesh bilen yaylaqlirini berdi; bu ikki qebilining zéminliridin jemi toqquz sheherni berdi. ¹⁷ Mundin bashqa ulargha Binyamin qebilisining zéminidin Gibéon bilen yaylaqlirini, Géba bi-len yaylaqlirini, ¹⁸ Anatot bilen yaylaqlirini, Almon bilen yaylaqlirini qoshup jemi töt sheher berdi.

¹⁹ Bu तरीде kahinlar, yeni Harunning ewladlirigha bérilgen sheherler on üç boldi; bular etrapidiki yaylaqliri bilen bérildi.

²⁰ Ular yene Lawiylarning neslidin bolghan Kohatning qalghan jemetlirigimu sheherlerni berdi. Chek tashlash bilen ulargha békitilgen sheherler munular: — ulargha Efraim qebilisining zémi-nidin ²¹ Efraimning taghliq rayonidiki adem öltürgen kishiler panahlinidighan sheher Shekem bilen yaylaqlirini, yene Gezer bilen yaylaqliri, ²² Kibzaim bilen yaylaqliri we Beyt-Horon bilen yaylaqliri bolup, jemi töt sheherni berdi; ²³ buningdin bashqa Dan qebilisining zéminidin Elte-

21:1 1Tar. 6:39

21:2 Chöl. 35

keh bilen yaylaqliri, Gibbéton bilen yaylaqliri, ²⁴ Ayjalon bilen yaylaqliri we Gat-Rimmon bilen yaylaqliri bolup, jemiý töt sheherni berdi. ²⁵ Buningdin bashqa Manasseh yérím qebilisining zéminidin Taanaq bilen yaylaqliri, Gat-Rimmon bilen yaylaqliri bolup, jemiý ikki sheherni berdi. ²⁶ Bu teriqide Kohatlarning qalghan jemetlirige bérilgen sheherler on boldi; bular etrapidiki yaylaqliri bilen bérildi.

²⁷ Lawiylarning jemetliridin bolghan Gershonlarga bolsa ular Manassehning yérím qebilisi-ning zéminidin adem óltürgen kishiler panahlinidighan sheher Bashandiki Golan bilen yaylaqlirini, shundaqla Beeshtérah bilen yaylaqlirini, jemiý ikki sheherni berdi; ²⁸ yene Issakar qebilisi-ning zéminidin Kishion bilen yaylaqliri, Dabirat bilen yaylaqliri, ²⁹ Yarmut bilen yaylaqliri we En-Gannim bilen yaylaqliri bolup, jemiý töt sheherni berdi; ³⁰ buningdin bashqa Ashir qebilisi-ning zéminidin Mishal bilen yaylaqliri, Abdon bilen yaylaqliri, ³¹ Helkat bilen yaylaqliri we Rehob bilen yaylaqliri bolup, jemiý bolup töt sheherni berdi; ³² buningdin bashqa Naftali qebilisi-ning zéminidin adem óltürgen kishiler panahlinidighan sheher Galiliyediki Kedesh bilen yaylaqlirini, yene Hammot-Dor bilen yaylaqliri we Kartan bilen etrapidiki yaylaqliri bolup, jemiý üç sheherni berdi.

³³ Bu teriqide Gershonlarga bérilgen sheherler on üç boldi; bular etrapidiki yaylaqliri bilen bérildi.

³⁴ Qalghan Lawiylarga, yeni Merarilar jemetlirige Zebulun qebilisi-ning zéminidin Yoknéam bilen yaylaqliri, Kartah bilen yaylaqliri, ³⁵ Dimnah bilen yaylaqliri we Nahalal bilen yaylaqliri bolup, jemiý töt sheherni berdi. ³⁶ Buningdin bashqa Ruben qebilisi-ning zéminidin Bezer bilen yaylaqliri, Yahaz bilen yaylaqliri, ³⁷ Kedemot bilen yaylaqliri we Mefaat bilen yaylaqliri bolup, jemiý töt sheherni berdi. ³⁸ Buningdin bashqa Gad qebilisi-ning zéminidin adem óltürgen kishiler panahlinidighan sheher Giléadtiki Ramot bilen yaylaqlirini, yene Mahanayim bilen yaylaqliri, ³⁹ Heshbon bilen yaylaqliri we Jaazer bilen yaylaqliri bolup, jemiý töt sheherni berdi. ⁴⁰ Bular bolsa qalghan Lawiylarning jemetlirige, yeni Merarilar jemetlirige bérilgen barliq sheherlerdur; ulargha chek tashlinish bilen bérilgen ülüshi on ikki sheher idi.

⁴¹ Israillarning zémini ichidin Lawiylarga békitip bérilgen sheherler jemiý qiriq sekkiz idi; bular etrapidiki yaylaqliri bilen bérildi. ⁴² Bu sheherlarning herbirining etrapida yaylaqliri bar idi; sheherlarning hemmisi shundaq idi.

⁴³ Perwerdigar shu teriqide Israillarning ata-bowilirigha bérishke qesem bilen wede qilghan pütkül zéminni ulargha berdi; ular kélip uni igilep, u yerde olturdi.

⁴⁴ U waqitta Perwerdigar ilgiri ularning ata-bowilirigha qesem bilen wede qilghinidek, ulargha her etrapida tinch-aramliq berdi; ularning dushmanliridin héchqandiqi ularning aldida qeddini ruslap tik turalmaytti; belki Perwerdigar hemme dushmanlirini ularning qoligha tapshurdi. ⁴⁵ Perwerdigarning Israilning jemetige wede qilghan himmetliridin héchbiri qaldurulmay emelge ashuruldi.

Sherq tereptiki zéminlar teqsim qilinghan qebililarning öz mirasigha qaytip bérishi

22 ¹ U waqitta Yeshua Rubenler, Gadlar we Manasseh yérím qebilisidikilerni chaqirip ulargha: —

² Siler bolsanglar Perwerdigarning quli Musaning silerge buyrughinining hemmisige emel qildinglar, méning silerge emr qilghan barliq sözlirimgimu qulaq saldinglar; ³ siler bu nurghun künlerde taki bügünge qeder qérindashliringlarni tashliwetmey, belki Perwerdigar Xudaying-

21:28 «Dabirat» — yaki «Dabrat».

21:36 «Yahaz» — yaki «Jahzah» yaki «Yahazah».

22:2 Chöl. 32:20; Qan. 3:18

lar silerge emr qilghan wezipini tutup keldinglar; ⁴ emdi Perwerdigar Xudayinglar wede qilghinidek, qérindashlirlinglarga aramliq berdi; shunga siler Perwerdigarning quli Musa Iordan deryasining u teripide silerge bergen miras zémininglarga, öz chédirlirlinglarga qaytip béringlar. ⁵ Peqetla Perwerdigarning quli Musa silerge buyrup tapshurghan qanun-emrlerge emel qilishqa, yeni Perwerdigar Xudayinglarni sóyüp, Uning barliq yollirida méngip, emrlirini tutup uninggha baghlinip, pütün qelbinglar we pütün jan-dilinglar bilen Uning xizmitide bolushqa iklas bilen köngül bölümlar, — dédi..

⁶ Shuning bilen Yeshua ularni bext-beriket tilep, yolgha saldi; ular öz chédirlirigha qaytip ké-tishti.

⁷ Manasseh yérim qebilisige bolsa Musa ulargha Bashanni miras qilip bergenidi; yene bir yérim qebilige Yeshua Iordan deryasining bu qéti, yeni gherb teripide ularning qérindashlirining ari-sida miras berdi. Yeshua ularni öz chédirlirigha qaytish yoligha salghan waqtida, u ularghimu bext-beriket tilep, ⁸ ulargha: — Intayin köp bayliqlar, intayin köp charpaylarni, shundaqla köp miqdarda kümüsh, altun, mis, tömür we kiyim-kécheklerni élip, öz chédiringlarga qaytip bé-ringlar; dushmanlirlinglardin alghan oljini qérindashlirlinglarga üleshtürüp béringlar, dédi..

⁹ U waqitta Rubenler, Gadlar we Manasseh yérim qebilisi Qanaan zéminidiki Shilohdin chiqip Israillardin ayrilip, Perwerdigarning Musaning wasitisi bilen qilghan emri boyiche ularning teelluqati bolghan öz miras zémini Giléad yurtigha qarap qaytip mangdi.

Chong uqushmasliq — ichki urushning aldini élish

¹⁰ Rubenler, Gadlar we Manasseh yérim qebilisi Qanaan zéminidiki Iordan deryasining boyidiki Gelilotqa yétip kelgende, u yerde Iordan deryasining boyida bir qurbangahni yasidi; qurbangah nahayiti chong we heywetlik yasalghanidi. ¹¹ Israillargha: «Mana Rubenler, Gadlar we Manasseh yérim qebilisi Qanaan zéminidiki Iordan deryasining u qétidiki Gelilotta, yeni Israillarning udulida bir qurbangahni yasaptu» dégen xewer anglandi.

¹² Israillar bu xewerni anglighan haman, ularning pütkül jamaiti ular bilen urushush üçhün Shilohqa toplandi.

¹³ U waqitta Israillar kahin Eliazarning oghli Finihasni Giléad zéminidiki Rubenler, Gadlar we Manasseh yérim qebilisige mangdurdurdi ¹⁴ we shundaqla uning bilen on emirni, Israilning herbir qebilisidin jemet bashliqi bolghan birdin emirni uninggha hemrah qilip ewetti; herbir emir herqaysi ata jemettiki minglighan Israillarning kattiwéshi idi.

¹⁵ Bular emdi Giléad zéminigha, Rubenler, Gadlar we Manasseh yérim qebilisige kélip ulargha: — ¹⁶ Mana Perwerdigarning pütkül jamaiti silerge mundaq deydu: «Silerning Perwerdigargha egishishtin yénip, özünglarga qurbangahni yasap, Israilning Xudasidin yüz örüp, Perwerdigargha asiyliq qilip ötküzgen bu rezillikinglar zadi qandaq ish? ¹⁷ Péorda burun ötküzgen qebihlikimiz bizge yétip ashmasmu? Gerche Perwerdigarning jamaitining béshigha waba chüshken bolsimu, biz téxi бүгünge qeder bu ishtin özimizni paklandurmuduq. ¹⁸ Siler бүгün

22:4 Chöl. 32:33; Qan. 3:13; 29:8; Ye. 13:8

22:5 Qan. 10:12

22:8 «alghan oljini qérindashlirlinglarga üleshtürüp béringlar» — yaki «alghan oljini qérindashliring bilen üliship élinglar».

22:10 «...deryasining boyidiki Gelilotqa» — nuning bashqa birxil terjimisi: «...deryasining boyidik dairisi» yaki «...deryasining boyidik dügilek döwiliri».

22:10 Ye. 18:7

22:16 «Silerning Perwerdigargha egishishtin yénip, özünglarga qurbangahni yasap...» — Musa peyghemberge nazil qilinghan qanun boyiche, Perwerdigarning ibaditi üçhün yalghuz birla qurbangah békitilgen, shundaqla qurbangah Perwerdigar özi békitken jayda turushi kérek idi («Mis.» 24:20, «Law.» 17:3-4, «Qan.» 12:5-6ni körüng).

22:17 «Péorda burun ötküzgen qebihlikimiz bizge yétip ashmasmu?» — Péorda ötküzgen gunahlar we kényinki weqe «Chöl.» 25-babta xatirilengen.

22:17 Chöl. 25:3; Qan. 4:3

Perwerdigargha egishishtin yandinglar; shundaq boliduki, siler bugün Perwerdigargha asiyliq qilghan bolghachqa, u jezmen ete Israilning pütkül jamaitige ghezeplinidu. ¹⁹ Halbuki, mubada siler miras qilib alghan zémin napak bolup qalghan bolsa, Perwerdigarning teweliki bolghan zémingha, Uning chédiri tiklengen yurtqa yénip kélip, arimizda miras élinglar. Peqet Perwerdigar Xudayimizning qurbangahidin bashqa özünglar üçhün qurbangah yasash bilen Perwerdigargha we bizlerge asiyliq qilmanglar. ²⁰ Zerahning oghli Aqan haram békitilgen nersilerdin élip, itaetsizlik qilghan emesmu? Shu sewebtin qebihlik üçhün yalghuz ular öltürülüp qalmay, Perwerdigarning ghezipi yene pütkül Israil jamaitining üstige chüshken emesmu?».

²¹ Shuning bilen Rubenler, Gadlar we Manasseh yérin qebilisi minglighan Israillarning katiwashlirigha jawab béríp mundaq dédi: —

²² «Ilahlarning ilahi Perwerdigardur! Ilahlarning ilahi bolghan Perwerdigar Özi buni bilidu, Israilmu uni bilgey! Eger bu ish asiyliq bolsa yaqi Perwerdigargha itaetsizlik bolsa, emdi bizlerni bugun ölümün ayimanglar! ²³ Eger bizning özimiz üçhün qurbangahni yasashimiz Perwerdigargha egishishtin yénish üçhün bolghan bolsa, shundaqla qurbangahning üstide köydürme qurbanliq sunush, ashliq hediyeirini sunush, inaqliq qurbanliqlirini sunush üçhün bolghan bolsa, undaqla Perwerdigar Özi bu ish toghruluq bizdin hésab alsun; ²⁴ eksiche bu ishni qili-shimizning sewebi heqiqeten shuki, kelgüsude silerning baliliringlar bizning balilirimizgha: «Silerning Israilning Xudasi Perwerdigar bilen qandaq munasiwitinglar bar? ²⁵ Ey Rubenler we Gadlar, Perwerdigar biz bilen silerning otturimizda Iordan deryasini chégra qilib qoyghan emesmu? Shunga silerning Perwerdigardin héchqandaq nésiwenglar yoqtur!» déyishidin endishe qilduq. ²⁶ Shunga biz: «Qopup bir qurbangah yasayli; lékin bu köydürme qurbanliqlar üçhünmu emes, bashqa xil qurbanliqlar üçhünmu emes, ²⁷ belki kelgüsude Perwerdigarning aldida köydürme qurbanliqlirimiz bilen bashqa xil qurbanliqlirimiz we inaqliq qurbanliqlirimiz bilen uning ibaditide bolushimiz üçhün, siler we bizning otturimizda, shundaqla kéyinki dewrlirimizde bir esletme guwahliq bolsun üçhün uni yasiduq; baliliringlarning kelgüsude balilirimizgha «Perwerdigardin héchqandaq nésiwenglar yoq» démesliki üçhün shundaq qilduq.. ²⁸ Eger ular kelgüsude biz bilen ewladlirimizgha shundaq dése, biz jawab béríp: «Mana, köydürme qurbanliq sunush üçhün yaqi bashqa xil qurbanliqlarni sunush üçhün yasalgan emes, belki siler bilen bizning otturimizda bir guwahliq bolsun dep yasalgan, bu Perwerdigarning ata-bowilirimiz yasighan qurbangahining endizisidur!» déyeleymiz.

²⁹ Perwerdigargha asiyliq qilib, Perwerdigargha egishishtin yénip, Perwerdigar Xudayimizning chédirining aldida turghan qurbangahtin bashqa ikkinchi bir qurbangahni yasap, uning üstide köydürme qurbanliq, ashliq hediyeir we bashqa xil qurbanliqlarni ötküzüsh niyiti bizdin néri bolghay!».

³⁰ Kahin Finihas we uning bilen bille kelgen jamaet emirliri, yeni minglighan Israillarning katiwashliri Rubenler, Gadlar we Manassehlarning éytqan sözlirini anglighanda ular shuningdin xush boldi. ³¹ Eliazarning oghli kahin Finihas Rubenler, Gadlar we Manassehlerge: — Siler Perwerdigargha bu itaetsizlikni qilmighininglar üçhün Perwerdigarning otturimizda turuwatqanliqini emdi bilduq; siler bu ish bilen Israillarni Perwerdigarning qolidin qutquzdunglar, dédi.

³² Andin Eliazar kahinning oghli Finihas bilen emirler Rubenler we Gadlarning yénidin, Giléad zéminidin chiqip Qanaan zéminigha Israillarning yénigha yénip kélip bu xewerni ulargha dep berdi. ³³ Bu ish Israillarning neziride yaxshi köründi; Israillar Xudagha hemdusana éytip, Rubenler bilen Gadlarga hujum qilib, ular bilen urushup ularning turuwatqan zéminini weyran qilayli, dégen gepni ikkinchi tilgha almidi.

³⁴ Rubenler bilan Gadlar bu qurbangahqa «Guwahliq» dep at qoydi; chunki ular: — «U arimizda Perwerdigarning Xuda ikenlikige guwahtur» dédi..

Yeshua peyghemberning Israilning emir-aqsaqallirini agahlandurup, ulargha nesihet bérishi

23¹ Perwerdigar Israilgha etrapidiki dushmanliridin aram bérıp uzun zamanlar ötüp, shundaqla Yeshua qérıp, yéshimu chongiyip qalghanda, ² Yeshua pütkül Israilni, ularning aqsaqallirini, bashliqliri, hakim-soraqchiliri bilen beg-emeldarlirini chaqirip ulargha mundaq dédi: — «Men qérıp qaldım, yéshimmu chongiyip qaldı. ³ Perwerdigar Xudayinglarning siler üçün mushu yerdiki barlıq taipilerge qandaq ishlarnı qilghinini özünglar kördünglar; chunki siler terepte turup jeng qilghuchi Perwerdigar Xudayinglar Özidur. ⁴ Mana, men özüim yoqatqan hemme ellerning zéminliri bilen qalghan bu taipilerning zéminlirini qoshup qebile-jemetinglar boyiche chek tashlap Iordan deryasidin tartıp kün pétish tereptiki Ulugh Déngizghiche, silerge miras qilip teqsim qilip berdim. ⁵ Perwerdigar Xudayinglar Özi ularni aldinglardin qoghlap chiqirip, közünglardin néri qilip, Perwerdigar Xudayinglar silerge éytqinidek siler ularning zéminigha ige bolisiler. ⁶ Shunga siler tolimu qeyser bolup Musaning qanun kitabida pütülgenning hemmisini tutup, ong ya solgha chetnep ketmey, uninggha emel qilishqa köngül bölünglar; ⁷ shundaq qilip, aranglarda qélip qalghan bu taipiler bilen bardikeldi qilmanglar; shuningdek ularning ilahlirining namlirini tilgha almanglar yaki ularning nami bilen qesem qilmanglar; ulargha ibadet qilmanglar, ulargha bash urmanglar; ⁸ belki бүгүнгиче qilghininglardek, Perwerdigar Xudayinglarga baghlinip turunglar. ⁹ Chunki Perwerdigar aldinglardin chong-chong we küchlük ellerni qoghlap chiqiriwetkendur; бүгүнгиче héchqandaq adem aldinglarda put tirep turalmidi. ¹⁰ Perwerdigar Xudayinglar silerge éytqini boyiche siler terepte turup jeng qilghini üçün silerdin bir adiminglar ularning ming adimini tiripren qilidu.

¹¹ Shunga Perwerdigar Xudayinglarnı söyüş üçün öz könglünglarga qattıq segek bolunglar!

¹² Chunki eger siler Uningdin yüz örüp aranglarda qalghan bu eller bilen ariliship-baghlinip, ular bilen qoda-baja bolup, ular bilen bérish-kélish qilsanglar, ¹³ undaqta silerge shu ish ayan bolsunki, Perwerdigar Xudayinglar aldinglardin bu ellerni ikkinchi qoghlap chiqarmaydu, belki bular silerge qapqan we qiltaq bolup, biqininglarga qamcha bolup chüshüp, közünglarga tiken bolup sanjilidu; axirda Perwerdigar Xudayinglar silerge bergen bu yaxshi zémindin mehrum bolup yoqilisiler.

¹⁴ Mana, men bugün barlıq ademler muqerrer bésip ötidighan yolni mangimen; silerning pütün dilinglar we wujudunglarga shu roshenki, Perwerdigar Xudayinglarning siler toghruluq qilghan mubarek wedilirining héchbiri emelge ashurulmay qalmidi; hemmisi siler üçün beja keltürölüp, héchqaysisi yerde qalmidi. ¹⁵⁻¹⁶ Lékin siler Perwerdigar Xudayinglarning silerge emr qilip toxtatqan ehdisini buzghanda, Perwerdigar Xudayinglar silerge wede qilghan hemme beriket üstünglarga chüshürilgende, shundaq boliduki, Perwerdigar Xudayinglar silerni Özi silerge bergen zémindin yoqatquche barlıq agah qilghan ishni chüshüridu; siler bérıp, uning ehdisini buzup bashqa ilahlarga ibadet qilip bash ursanglar, Perwerdigarning ghezipi silerge tutiship, silerni Özi silerge bergen yaxshi zémindin tézla yoq qilidu».

22:34 «Guwahliq» — ibraniy tilida «Éd».

23:5 Mis. 14:14; 23:27; Chöl. 33:53; Qan. 6:19; Ye. 13:6

23:6 Qan. 5:32; 28:14

23:7 Mis. 23:13; Zeb. 16:4; Yer. 5:7; Zef. 1:5; Ef. 5:3

23:8 Qan. 11:22

23:10 Law. 26:8; Qan. 32:30

Yeshua peyghemberning pütkül Israilni agahlandurup, ulargha nesihet qilishi

24¹ Andin Yeshua Israilning hemme qebililirini Shekemge yighip, Israilning aqsqaqqaliri, bashliqliri, hakim-sotchiliri bilen beg-emeldarlarini chaqirdi; ular özlirini Xudaning huzurigha hazir qilghanda ² Yeshua pütkül xelqge: Israilning Xudasi Perwerdigar: — «Qedimki zamanda ata-bowiliringlar, jümlidin Ibrahim bilen Nahorning atisi Terah deryaning u teripide olturatti; ular bashqa ilahlarning qulluqida bolatti...³ Lékin Men atanglar Ibrahimni deryaning u teripidin élip kélip, uni bashlap pütkül Qanaan zéminini aylandurup, uning neslini awutup uninggha Ishaqni berdim...⁴ Andin Men Ishaqqa Yaqup bilen Esawni berdim; Esawgha Séir taghliq rayonini tewelik qilip berdim, Yaqup bilen oghulliri bolsa Misirgha chüshüp bardı...⁵ Kéyinrek Men Musa bilen Harunni ewetip, Misirliqlar arisida emellirim bilen ulargha dehshtelik wabalarni chüshürdüm; andin silerni shu yerdin élip chiqtim...⁶ Men bu teriqide ata-bowiliringlarni Misirdin élip chiqip, ular Qizil Déngizgha yétip kelginide, misirliqlar jeng harwiliri we atliq eskerliri bilen ata-bowiliringlarni qoghlap déngizghiche keldi...⁷ Israilar shuan Perwerdigargha nida qiliwidi, U siler bilen Misirliqlarning arisigha tum qarangghuluq chüshürdi; andin déngizni ularning üstige basturup yapti. Siler Öz közliringlar bilen Méning Misirda néme qilghinimni kördünglar; andin siler uzun waqitqiche chölde turdünglar.⁸ Kéyinrek Men silerni Iordan deryasining u teripide turghan Amoriylarning zéminigha bashlap keldim; ular siler bilen soqushqanda men ularni qolunglarga bérıp, siler ularning zéminini igilidinglar. Men ularni aldinglardin yoqitiwettim..

⁹ U waqitta Moabning padishahi, Zipporning oghli Balaq qopup, Israil bilen jengge chüshti we silerni qarghash üçün Béorning oghli Balaamni chaqirip keldi; ¹⁰ lékin Men Balaamning sözige qulaq salmidim; shuning bilen u silerge qayta-qayta bext-beriket tilidi we Men silerni Balaqning qolidin qutquzdum.

¹¹ Kéyinrek siler Iordan deryasidin ötüp Yérixogha barghanda Yérixoning ademliiri Amoriylar, Perizziylar, Qanaaniylar, Hittiylar, Girgashiylar, Hiwiylar we Yebusiylar siler bilen urushqa qopqini bilen Men ularni qolunglarga tapshurup berdim; ¹² Men aldinglarga sériq herini ewettim, sériq here Amoriylarning ikkila padishahini heydiwetkendek ularnimu heydiwetti; bu ish silerning qilichinglar yaki oqyayinglar bilen bolmıdı...¹³ Men silerge öz qolunglar bilen emgek singdürmigen bir zéminni, özünglar yasimighan sheherlerni berdim, we siler shularda makan qildinglar; özünglar tikmigen üzümzarliqlar bilen zeytunzarliqlardin méwilirini yewatısiler» deydu, — dédi..

¹⁴ — Shunga emdi siler Perwerdigardin qorqup ixlasmelik we heqiqet ichide uning ibaditide bolunglar; ata-bowiliringlar deryaning u teripide we Misirda choqunghan ilahlarni tashlap, peqet Perwerdigarning qulluqida bolunglar..

¹⁵ Lékin eger Perwerdigarning ibaditi silerge yaman körünse, kimge ibadet qilidighininglarni talliwélinglar — meyli ata-bowiliringlar deryaning u teripide turghanda choqunghan ilahlar

24:2 «deryaning u teripide» — mushu yerde «derya» «Efrat deryasi»ni körsitidu.

24:2 Yar. 11:26, 31; Qan. 26:5

24:3 «deryaning u teripidin» — mushu yerde «derya» «Efrat deryasi»ni körsitidu.

24:3 Yar. 12:1; 21:2.

24:4 Yar. 25:24; 36:8; 46:1

24:5 Mis. 3:10-4:17; 12:37

24:6 «ular Qizil Déngizgha yétip kelginide» — mushu yerde «ular» ibraniy tilida «siler» éytilidu.

24:6 Mis. 14:1

24:8 Chöl. 21:21, 33

24:11 Ye. 3:14; 6:1, 20; 10:8; 11:8

24:12 «sériq here» — ibraniy tilida adettiki heridin téximu chong we chaqqaq birxıl herini körsitishi mumkin.

24:12 Mis. 23:28; Qan. 7:20; Zeb. 44:3

24:13 Qan. 6:10, 11, 12

24:14 «deryaning u teripide» — mushu yerde «derya» «Efrat deryasi»ni körsitidu.

bolsun yaki siler turuwatqan zémindiki Amoriylarning ilahlari bolsun, ularni tallanglar; lékin men bilen öyümdikiler bolsaq Perwerdigarning ibaditide bolimiz, — dédi.

¹⁶ Xelq jawab béríp: — Perwerdigarni terk étip bashqa ilahlarning ibaditide bolush bizdin néri bolsun! ¹⁷ Chünki biz bilen ata-bowilirimizni «qulluq makani» bolghan Misir zéminidin chiqirip, közimizning aldida bu chong möjizilik alametlerni körsitip, qaysi yolda mangmayli, qaysi xelqning arisidin ötmeyli, bizni saqlighuchi Perwerdigar Xudayimiz Özidir! ¹⁸ Perwerdigar bu zéminda turghan barliq taipilerni, jümlidin Amoriylarni aldimizdin qoghliwetti; shunga bizmu Perwerdigarning ibaditide bolimiz; chünki U bizning Tengrimizdur! — dédi.

¹⁹ Yeshua xelqge: — Siler Perwerdigarning ibaditide bolalmaysiler, chünki U muqeddes bir Xudadur; U wapasizliqqa heset qilghuchi bir Tengri bolghachqa, itaetsizlikliringlar bilen gunahliringlarni kechürelmeydu. ²⁰ Eger siler Perwerdigarni tashlap, yat ilahlargha choqunghan bolsanglar Umu silerdin yüz örüp, silerge yaxshiliq qilip kelgenning ornida silerge bala keltürüp yoqitidu, — dédi..

²¹ Lékin xelq Yeshuagha jawab béríp: — Hergiz undaq bolmaydu! Biz Perwerdigarning ibaditide bolimiz, — dédi.

²² Buni anglap Yeshua xelqge: — Özünglarning Perwerdigarni, Uning ibaditide bolushni talighanliqlinglarga öz-özünglarga guwahchi boldunglar, déwidi, ular: — Özimiz guwah! — dep jawab bérishiti.

²³ U: — Undaq bolsa emdi aranglardiki yat ilahlarni chiqirip tashliwétip, könglünglarni Israilning Xudasi Perwerdigargha intilidighan qilinglar, dédi.

²⁴ Xelq Yeshuagha jawab béríp: — Biz Perwerdigar Xudayimizning ibaditide bolup, uning awazighila qulaaq salidighan bolimiz, dédi.

²⁵ Shuning bilen Yeshua u küni xelq bilen ehde baghliship, Shekemde ular üçün höküm-belgilimilerni toxtitip berdi. ²⁶ Andin Yeshua bu hemme sözlerni Perwerdigarning qanun kitabigha pütüp, yoghan bir tashni élip kélip, uni Perwerdigarning muqeddes jayining yénidiki dub derixining astigha tiklep qoydi. ²⁷ Andin Yeshua xelqge: — Mana bu tash bolsa bizge guwah bolup turidu; chünki u Perwerdigarning bizge qilghan hemme sözlirini anglap turdi; u Perwerdigar Xudayinglardin tanmasliqinglar üçün üstünglarda guwahchi bolup turidu, — dédi.

²⁸ Yeshua shularni dep xelqni yolgha sélip, herbirini öz miras yérige yandurdi.

²⁹ Bu ishlardin kéyin Nunning oghli, Perwerdigarning quli Yeshua bir yüz on yéshida wapap boldi. ³⁰ Ular uni élip béríp, Efraim taghliq rayonida, Gaash téghining shimal teripidiki öz miras ülüshi bolghan Timnat-Sérah dégen jayda depne qildi..

³¹ Yeshuaning pütkül hayat künliride, shundaqla Yeshuadin kéyin qalghan, Perwerdigarning Israil üçün qilghan hemme möjizilik emellirini obdan bilidighan aqsaqallarning pütkül hayat künliridimu Israil Perwerdigarning ibaditide bolup turdi.

³² Yüsüpping söngeklirini bolsa, Israillar ularni Misirdin élip kelgenidi. Ular bularni Shekemge élip béríp, Yaqup Shekemning atisi Hamorning oghulliridin yüz kesitah kümüşhke sétiwalghan yerde depne qildi. Shu yer Yüsüplerning miras ülüshi bolup qaldi..

³³ Harunning oghli Eliazarmu wapap boldi; ular uni oghli Finihasqa miras qilip bérilgen Efraimning taghliq rayonidiki Gibéah dégen jayda depne qildi..

24:20 Ye. 23:15

24:25 Mis. 15:25

24:30 Ye. 19:50; Hak. 2:9

24:32 «kesitah» — hazirgiche qimmiti éniqlanmighan birxil kümüşh tengge idi («Yar.» 33:19 we «Ayup» 42:11).

24:32 Yar. 33:18-20; Yar. 50:25; Mis. 13:19

24:33 «Efraimning taghliq rayonidiki Gibéah» — yaki «Efraimning taghliq rayonidiki döng».

Qoshumche söz

Töwende biz ushbu tarixta teswirlengen birnechche ish-weqeler we ademler üstide azraq toxtilimiz.

Charlighuchilarni ewetish — bu toghra ishmۇ?

Xuda eslide Israil Pelestin (Qanaan)diki zéminni bérishke wede qilghan we uning üstige shu zéminni «intayin yaxshi» dep bayan qilghan. Undaqa zéminni tekshürüp chiqishqa charlighuchilarni ewetish imansliq qilghanliqmu?

Biz undaq oylimaymiz. Kéyin Reb Eysa Mesih insanning Xudaning yoligha chiqishi, yeni Özige muxlis bolushtin awwal, uningda qanchilik bedel tölishim kérek dégeni olturup hésablisun, dégen prinsipni körsitidu («Luqa» 14:25-35, bolupmu 28-ayetni körüng). Yeshuaning charlighuchilarni ewetishi del shu prinsip boyiche bolghan. Israil zémingha érishish üçün urush qilishqa qanchilik bedel tölishimiz kérek dep hésablashi kérek idi — Xuda ular üçün jengde ular bilen bille bolatti, elwette; lékin U Israilning Qanaan zémingha kirishtin awwal Özige ishinishke qet’iy niyet baghlishtini xalatti.

Pahishe ayal Rahab

Rahab pahishe bolsimu, Injilda iman-étiqadi üçün teriplinidu: —

«Étiqadi bolghachqa, pahishe ayal Rahab Israil charlighuchilirini dostlarche kütüwalghachqa, itaetsizler bolghan öz shehiridikiler bilen birlikte halak bolmide» («Ibr.» 11:31)

«Mushuninggha oxshash, pahishe ayal Rahab Israil charlighuchilirini öz öyide kütüp, ularni bashqa yol bilen qachuruwetkenlik üçün, u oxshashla ish-emili bilen heqqaniy dep jakarlanghan bolmamdu?» («Yaq.» 2:25).

Ibraniylargha yézilghan mektupta uning étiqadi körsitilidu, rosul Yaqup yazghan xétide shuning étiqadidin chiqqan emellirini teripleidu. U yalghan sözliri üçün emes (2:5), belki u özining «charlighuchilarni Xudaning adamliri bolghachqa, qoghdishim kérek» dégendek iman-ishenchi üçün teriplinidu. Kéyin Rahab Yehuda qebilisidiki Salmon isimlik ademme yatliq bolup, Boazning anisi boldi we shundaqla, Dawut padishah uning chewrisi idi; shu teriqide u Mesihning dunyagha kélishidiki «zenjirni ulashtiki bir halqa» bolup qaldi.

Perwerdigarning qoshunlirining Serdari (5:13-6:5)

Oqurmenler Yérixo shehirige hujum qilishtin ilgiri Yeshuaning «sughurulghan qilichni tutqan» «Perwerdigarning qoshunlirining Serdari» dégen sirliq zatni uchratqanliqini bilidu. Yeshua tebiy halda uningdin: —

«Sen biz tereptimu, yaki dushmanlirimiz tereptimu?» dep soraydu. Uning jawabi Yeshuani deslepte belkim sel qaymaqturup qoyghan bolushi mumkin: — «Yaq. Undaq emes, belki Men Perwerdigarning qoshunlirining serdari bolup keldim».

«Yeshua»

Chünki Xudani hergiz öz qolayliqimiz üçhün ishlitelmeymiz. Halqiliq, eng muhim soal: — «U biz terepte turamdu?» dégen soal emes, belki «Biz uning teripide turamduq?» dégendin ibarettur. Yeshua gerche yer yüzide Israilning serdari bolghini bilen peqet asmandiki serdargha boysunsa ghelibe qazinidu. Israil gerche Xuda teripidin tallanghan bolsimu, ular we shundaqla bizlermu bu muhim sawaqla öginishimiz kérek.

Yeshuaning mushu zatni körge chaghdiki inkasi derhal düm yiqilip uninggha sejde qilish boldi. U bu heriket üçhün eyiblenge emes; shunga bu zatni biz peqet bir perishte xalas, dep qarimaymiz («Weh.» 19:10 we 22:9de rosul Yuhanna perishtige sejde qilghanliqi tüpeylidin eyiblinidu). Biz bu zatni ilahiy zat, Xudaliqi bar zat dep qaraymiz; U «Perwerdigarning Perishtisi», Xudaning Öz ipadisi we Kalami bolghan Mesihdin bashqa héchkim emestur; Tewrat dewride U shu teriqide dunyada tughlushtin awwal köp qétim köründi.

Aqandin alghan birnechche sawaqlar (7-bab)

Aqanning tarixidin töwendiki nuqtilargha diqqet qilishqa tégishlik dep qaraymiz: —

(a) Aqanning gunahi pütkül xelqge selbiy tesir yetküzdi. Biz Iblisning «gunah peqet özüngila ziyan yetküzidu» dégen aldamchiliqini qobul qilmasliqimiz kérek. U peqet özimizgila emes, belki ailimizge, shundaqla hetta pütkül xelqimizge tesir yetküzeleydu («Pend.» 14:34).

(e) Izahatlimizda körsetkinimizdek, peqet Aqanla emes, belki uning barliq ailisidikiler ölüm jazasigha tartildi. Sewebi, ularning jim turup, uning gunahi toghruluq héchnéme démesliki uninggha shérik bolghangha barawer idi.

(b) Kéyin Hoshiya peyghember Aqan chalma-kések qilinghan jay, yeni «Aqor jilghisi» toghruluq bésharet béridu: —

«**We Men uninggha shu yerde üzümzarlarini qayturimen we «Aqor jilghisi»ni «ümid ishiki» qilip bérimen**» («Hosh.» 2:15, yene «Yesh.» 65:10ni körüng). Bu bésharetning menisi néme?

«Aqor jilghisi»da biz bir ademning gunah tüpeylidin azab tartqanliqini körimiz. Buning netijiside, pütkül xelq azabtin qutquzulidu. Démek, qarishimizche bésharetning menisi — kelgüside yalghuz bir adem (yeni Mesih, elwette) gunahni üstige alidu, netijide barliq étiqadi bar ademler, yeni Xudaning xelqi gunahtin azad bolup qutquzulidu («Yuh.» 11:50).

«Wede qilinghan zémin» — Mesihde bolghan mirasni körsitidighan birxil «bésharetlik tarix» yaki «bésharetlik süret»

Köp étiqadchilar «wede qilinghan zémin» jennetni, shundaqla «Iordan deryasidin ötüsh» dégen weqeni «ölümdin ötüp jennetke kirish»ni körsetken «bésharetlik süret» yaki «bésharetlik simwol» dep qaraydu. Derweqe, Israilning chöl-bayawandin ötüp seper qilishi, shübhisizki, bizning qapqan-qiltaq bilen toldurulghan, ézitqu we egri-toqay bu dunyadin ötidighan, Xudaning küch-qudritige tayanghan rohiy sepirimizni körsitidu («1Kor.» 10:1-14, «1Pét.» 1:17, 2:11).

Biz «Iordan deryasidin ötüsh» bilen ««wede qilinghan zémin»gha kirish»ni «bésharet» dep qaraydikenmiz, undaqla bu bésharette muhim körsitilgen ish jismaniy ölüş emes, belki

«Yeshua»

Masihde bolup «gunahqa, shundaqla mushu rezil dunyagha nisbeten ölüsh», andin Mesihde bolghan toluq rohiy mirasimizgha érishishtur, dep qaraymiz. Démek, bésharette körsitilgini bizning ózgartilip, Xuda niyet qilghan xelqning xaraktérida bolup chiqishimizdin ibarettur.

Buninggha héchqandaq guman bolmasliqi kérek, chünki Israil «wede qilinghan zémin»gha érishish üçün jeng qilishi kérek idi; jennette bolsa héchqandaq jeng bolmaydu!

Bu «bésharetlik süret»tin, yeni «wede qilinghan zémingha kirishtiki jeng» bilen «rohiy hayatqa érishtürishtiki jeng»ning sélishturmisidin, töwendiki birneche yüzeki bayqighanlirimiz bardur: —

(a) «Jordan deryasidin ötüsh» derweqe ölümning bir simwolidur — Lékin pikrimizche bu «ölüm» jismaniy ölümni emes, belki bu ölüm shexsiy arzu-hewesliri aldida ölüshni bildüridu, yeni Rebbimizning «**Men üçün öz hayatidin mehrum bolghan kishi uninggha érishidu**» dégendek ölüshni, yaki sugha chömüldürülüşte «**gunahqa nisbeten ölüsh**»ni körsitidu («Mat.» 10:38-39, «Rim.» 6:1-14, «Kol.» 2:10-12). Barliq bashqa nersilerge — meyli pul-bayliqlargha, mensep-hoquqqa, nam-abroy yaki bashqilarning söygü-hörmitige nisbeten ölüshke razı bolmighan kishi héchqachan Xudaning öz hayati, yeni menggülik hayatigha muyesser bolalmaydu.

(e) Israil zémingha kirgendin kéyin küchlük bir düşmenge yüzlinishi kérek idi. Bizning Xudaning nijatigha toluq muyesser bolushimizgha pütkül küchi bilen qarshi turuwatqan bir düşminimiz bardur.

(b) Gerche u shundaq küchlük bolsimu, Xudaning méhri-shepqitige tayansaq uning we barliq jinlirining üstidin ghelibe qilmay qalmaymiz («Qan.» 7:17-24).

(p) Mesihde bolghan toluq we mol hayattin behrimen bolush üçün biz héchqandaq butpereslik, xurapiyliq, achközlük yaki rezil arzu-hewesler bilen muresse qilmasliqimiz kérek («Qan.» 7:1-6, 25-26).

(t) Gerche Israil jeng qilip «wede qilinghan zémin»din nurgun jismaniy bext-beriketlerni körgen bolsimu (we kelgüsida oxshash bext-beriketlerni köridu — «Qan.» 7:12-16), jamaetning Mesihde érishkining köpinchisi rohiy bext-beriketlerdur («Ef.» 3:1).

(ch) Pütkül zéminda herbir qebilining, herbir jemetning, herbir ailingning öz miras zémini bolghan. Shuninggha oxshash, jamaetning herbir ezasigha Xudadin miras bolghan xas chaqiriq, rohiy iltipat, funksiyé we xizmet imtiyazliri bardur («1Kor.» 12:4-11, «Ef.» 4:47).

(j) Israilning barliq qebililiri melum bir qebilisining öz mirasigha ige bolushi üçün köp qétimlap ular bilen birge jeng qildi («Chöl.» 32-bab, «Yesh.» 22:1-9). Buninggha oxshash bizmu bir-birimizge medet bérıp, Xuda herbirimiz üçün ezeldin teyyarlıghan rohiy mirasqa we iltipatlirigha ige bolushqa we Uning chaqiriqi bilen bolghan xizmetke kirishishke köp ishlarda bir-birimizge medet bérıp righbetlendürüshimizge toghra kélidu.

Mushundaq sélishturushtin bashqa yene nurgun paydiliq sawaqlar bardur, sehiye we waqıt yar berse mushu muzakirini dawamlashturmaqchimiz.